

**ВОГОНЬ  
ОРЛИНОЇ  
РАДИ**



**Ч.61**

**липень - серпень**

**1982**

П Л А С Т  
К У П О - Г П Б

УЛН - ОРДИНИЙ КРУГ

ВОГОНЬ ОРДИНОЇ РАДИ  
ч. 61

ЖУРНАЛ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ  
ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 1982

Редакційна Колегія:

пл. сен. Христя Базилевич  
пл. сен. Дарія Даревич  
пл. сен. Тая Онидук  
пл. сен. Іван Франів  
Christine Bazylewycz  
45 Oakmount Rd. APT. 208  
Toronto, Ont., M6P. 2M4  
Canada

Адміністратор:

пл. сен. Денис Беднарський  
Mr. Denys Bednarsky  
35 Marsac Pl.  
Newark, N.J. 07106  
USA

З М І С Т

Лист редакційної колегії.....	1
Пластова одність і братерство - І. Франів.....	2
День співпраці і дружби - І. Павлів.....	4
Розповідь про цеголку - О. Козак.....	5
Рання молитва на новацькому таборі - М. Максимець.....	8
Вечірня молитва на новацькому таборі - М. Максимець.....	9
Рамовий порядок дня.....	9
Програма новацьких оходин.....	10
Програма новацького вогника.....	11
Дисципліна в новацтві - М. Максимець.....	12
Дисципліна і найстарший рій - Х. Базилевич.....	12
Новацькі виховники у таборі - С. Гойдин.....	13
Плекання української мови - М. Максимець.....	15
Новацтво в природі - М. Максимець.....	16
Вибір назви і хрещення табору - Д. Даревич.....	17
Що робити у таборі з новацтвом підчас непогоди - В.О.Р. -16.....	18
Вимоги до вмілості "Приятель/ка птахів" .....	20
Сходина ч.1 до 8 до вмілості "Приятель/ка Птахів".....	21

Тираж: 400 примірників - Ціна ціна цього числа 1.75 дол. + 0.50 пересилка

Виключно для внутрішнього вжитку в Пласті. - Всі права застережені.

V.O.R. - Journal for "Plast" Leaders of Children's Division"  
Published by Supreme Plast Executive

Від редакції:

Дорогі Сестрички і Братчики!

З цим числом редакція Вогню Орлиної Ради перейшла на два роки до Канади. Можливо Ви завважили, що цей В.О.Р. появляється під числом 61 хоч числа 59-60 Ви не одержали. Це тому, що Старий Орел вже підготовив матеріали до попереднього числа і Провід Орлиного Круга рішив їх видати, як тільки будуть вповні готові. В міжчасі випускаємо у світ число 61, щоб дати змогу новацьким виховникам скористати з таборних матеріалів.

Ці таборні матеріали були виготовлені для вжитку виховників в Канаді літом 1981 року як частина літнього проєкту К.П.С. в Канаді. На цей літній проєкт К.П.С. в Канаді дістала фінансову допомогу від Провінційного Уряду Онтаріо, щоб zatrudнити студентів на літні місяці. Над новацькою частиною проєкту працювали ст. пл. Марта Максимець і ст. пл. Мотря Ільницька. Ст. пл. Марта Максимець яка минулого року також була коменданткою табору новачок на Пластовій Січі біля Торонта при співпраці сестричок зібрала та упорядкувала багато матеріалів, які включали матеріали до новацьких вмілостей, що були переведені на таборі, а саме: Атлет, Бистрозмисл, Приятель птахів і Приятель комах.

З цих вмілостей ми вибрали тільки одну, Приятель птах, щоб дати Вам приклад як запланувати підготовку і переведення таборної вмілості.

Сподіємося, що Ви, Дорогі Сестрички і Братчики використаете по змозі ці матеріали. Заохочуємо Вас нам написати про це і якщо можливо переслати до редакції свої матеріали, щоб всі інші новацькі виховники могли з них користати.

Бажаємо всім новацьким виховникам, новачкам і новакам приємного, щасливого та успішного таборування.

Готуйсь!

Редакційна Колегія

## ПЛАСТОВА ОДНІСТЬ І БРАТЕРСТВО

Кожного року ГПБ оголошує пластове гасло, яке новацькі виховниці і виховники стараються застосувати у виховній програмі з новацтвом. На цей рік гасло Пласту є: "Одність і Братерство".

На перший погляд може виглядати, що це гасло скероване на це, щоб наш Пласт був в цілому світі однаковий, та щоб в Пласті існувала справжня дружба. Тому можна думати, що це відноситься в більшій мірі до керівних органів нашого Пласту, які діють в різних країнах і що не багато з того можна примінити до новацтва.

В дійсності це гасло відноситься до нас усіх і у великій мірі може бути включене у виховну програму новацтва. Керівними органами здійснення цього гасла є новацькі виховниці і виховники. Всі напрями виховання повинні починатися від новацтва, у відповідній до них формі.

Отже застановімся над цим гаслом і подумаймо, як можна його включити в програму новацтва. Починаймо від найменшої організованої клітини - роя. Звернім більше уваги на аспект одности і братерства в рої.

Найкращим місцем до співжиття роя є новацький табір. В таборі діти живуть разом довший час і виявляють свої добрі і злі прикмети по відношенню до своїх співжителів, які виховник і виховниця мають нагоду спостерігати та скеровувати їх у відповідному напрямі.

Знаємо, що дуже важливим виховним чинником є добрий приклад. Тому новацтво мусить бачити в таборі братерство між братчиками, сестричками і командою табору. Цей дух одности і братерства повинен переноситися по роях і творити одність і дружню атмосферу цілого табору.

Ми не можемо обмежитися лише до братерства новацтва, бо ми є частиною цілості українського народу. Тому треба також старатися довести до свідомости новацтва, що через кровне споріднення

з українцями в Україні і в інших країнах світу ми є всі братами і творимо українську одність. Треба розвивати і закріплювати в умах і душах новацтва почуття приналежності до українського народу.

До досягнення мети цього гасла потрібно взяти засобів, які дають новацтву нагоду виявити братерство і спонукують до такої дії.

Підготуйте такі розповіді, що дають зрозуміння вартості, що в одності сила, що виробляють гордість з того, що ми є приналежні до українського народу і що заохочують до помочі своїм друзям та вводять до гармонійної атмосфери.

Переводіть гри, які дають нагоду дітям виявити поміч другим і гри, які вимагають співпраці.

Мабуть ніщо інше не вимагає більше одності і співдії, як пісня. Тому співайте з новацтвом українські бадьорі пісні і дбайте, щоб всі вивчили слова і брали участь.

Добрим засобом у вихованні братерства є добре діло, а на таборі є дуже багато нагод помагати іншим.

Для ширшого зв'язку впливайте і заохочуйте новацтво до писання листів до новацтва в інших містах і країнах. Можуть бути спільні листи роїв і індивідуальні.

Тому, що на новацькім таборі можна найкраще перевести в життя це гасло потрібно щоб назва табору була відповідна до гасла, щоб частинно програма включала ті елементи, які є потрібні до здійснення. Перший таборовий вогник треба присвятити гаслові, щоб це надало тон таборові і ввело новацтво в атмосферу гасла.

Поза тим заплануйте програми таборів так, як кожного року; переводіть новацькі вмілості, ігрові комплекси та інше.

Гасло " Пластова одність і братерство " не є щось відірване, або щось зовсім нове, чого ми не мали у виховній програмі новацтва, ми лише наголошуємо більше в цьому році одність і братерство.

Сірий Орел Іван

## ДЕНЬ СПІВПРАЦІ І ДРУЖБИ

Сестр. І. Павлів

### Г а с л о:

Новак-новачка згідливі і дружні у праці і забаві.

### П о я с н е н н я:

Новак-новачка старається виконувати своє завдання не тільки добре, але робить все з охотою у згоді з іншими.

### П р и к а з к и:

"Згода будує, а незгода руйнує".

"Всі за одного, один за всіх".

"Де робить гурточок, там повний куточок".

### З а г а д к и:

Без рук, без ніг, а двері відчиняє. (в і т е р)

Ми, два братіки рідненькі,  
Ох, які щодня бідненькі!  
Носимо так терпеливо  
Той тягар, що просто диво.  
Нас він тисне удолину,  
Ми ж є повні цілу днину,  
Та йдемо порожні спати,  
Після труду спочивати. (р у к и)

### П і с н я:

"Усі ми новаки в таборі".

### Г р а: П о д а й п о м і ч

Визначаємо площу для гри. Вибираємо одну новачку, яка ловить. Якщо новачка, що ловить, доганяє ту, що втікає, інша може прийти на поміч і подає втікачій руку. Не вільно весь час бігати двійками. Коли небезпека промине, пара мусить розлучитися. Зловлена починає гру наново.

### Р о з п о в і д і:

1. "Гутірка для новачок", пл.сен. Ольга Козак
2. "Про двох цапків і дві кізоньки", М. Коцюбинський

## РОЗПОВІДЬ ПРО ЦЕГОЛКУ

На краю міста стояла фабрика. У ній працювало багато тисяч робітників. Фабрика мала довжелезний комин, із якого день і ніч без упину виходив чорний, густий дим.

Ця фабрика називалася цегольня. У ній кожного дня виробляли робітники десять тисяч цегол. Цегли формували із глини у величезних збірниках, додаючи різні добавки, щоб глина <sup>б</sup>дуже добре разом трималася, потім вкладали у спеціальні форми, щоб цеглини мали правильний і гарний вигляд. Уформовані цеглинки вкладали до величезних печей і там випалювали їх дуже гарячим вогнем, щоб були міцні та тривалі.

І так кожного дня із великої гарячої печі виїжджали на рухомій ленті тисячі-тисячі гарних правильних у своїх формах червоних цеглин... Робітники укладали їх на транспортні візки або на спеціальні помости, вкриті дахом, щоб стояли зараз таки біля фабрики. Одні з них виїжджали відразу на місце свого призначення, а другі, ті, що під дахом, клали на свою чергу.

Так було кожного дня... Рано приходили робітники - одні приготували глину, другі формували цеглу, треті вкладали їх до печі й випалювали, інші знову виймали з печі, ще інші укладали цеглини в порядку. Кожний робітник знав, що він виконує свою роботу і що вона дуже важлива, хоча її вислідом були окремі на вигляд зовсім скромні, маленькі цеглини.

Минали дні, місяці, роки... Щодня із великої печі виходили невеликі цеглинки, що приносили славу не тільки для свого міста, але й для цілого краю, бо із них будувалися прегарні будівлі, нові фабрики, величаві церкви, а то й цілі нові міста. Гарні цеглини знали це. Кожна з них, як тільки вийшла з печі та тільки трохи охолоча від гарячі, чекала своєї черги і була горда із свого призначення.

Та ось одного дня із цегольної печі вийшла цеголка, така гарна, гарніша від інших, бо була темніша і твердіша. Як тільки вийшла вона із печі та дізналася від інших про своє призначення, сказала: "Я не хочу лежати на великому стосі цегол і не хочу, щоб потім мене тиснули з

усіх боків інші, я доволі міцна і гарна, що можу служити сама собі. І гарна цеглинка виховзулася із рук робітника, що хотів покласти її на візок поруч інших і покотилася на бік. Інші цеглинки видивилися на неї з жалем, а інші з погордою. Швидко після цього вони покинули фабрику, їх відвезли кудись.

Цеглинка лежала на фабричній долівці і чекала, коли звернуть на неї увагу і заберуть її для здійснення якогось спеціального призначення. І ось перед самим вечором одного дня, як змінялися робітники, один з них побачив цеглинку, підняв її та поклав на вер у великої піраміди цегол. На другий день перед фабрикою появилися великі транспортні машини і почали вантажити на них цеглу. Побачивши це, цеглинка зручно скотилася із громади цегол, що лежали вже на вантажному авті, готові до від'їзду, а за нею скотилася ще одна цеглинка. Їй здавалося, що принесе вона сама більше слави своєму містові чи навіть країні. Вони лежали побіч себе і говорили:

- Лежимо своїдні і кожний може нас бачити, кожна з нас створить собі пам'ятку і тим прислужиться більше чим всі разом. Цегол багато, вони губляться, їх невидно, щоб подивляти кожна зокрема .

Почули це інші цеглинки. Одна з них відізвалася:

- Ходіть з нами! Я чула - говорили робітники, що ми зараз від'їжджаємо далеко, аж до столиці нашої держави, щоб там з нас збудували велику будівлю".

Але цеглинка не скотіла її слухати, вона звернулася до своєї подруги, що разом з нею скотилася з авта і сказала:

- Правда, ти так само думаєш як і я, що ти і я зробимо більше як вони.

А цеголки на фабричному подвір'ї не хотіли вірити в те, що їх багато разом може бути кориснішими і принести більше слави ніж кожна зокрема... Швидко від'їхали важкі машини з фабричного подвір'я і повезли цеглу у велике чудове місто, у саму столицю.

І не минуло багато часу, як на середині столичного міста пишалася велична будівля. Її творила не одна, ні дві, навіть не сотки чи тисячі, але мільйони, мільйони цегол, що побравшись тісно за руки були горді зі



свої сили і краси. Це були ті мільйони, що скромно щодня виходили із фабричної печі і пов'язані міцно зі собою створили цю могутню і чудову будівлю.

По білих, просторих сходах будинку бігали щодня сотні жвавих дитячих ніг, ходили ноги старших і зовсім старих людей. Будинок пишався просторими коридорами, великими залами, кімнатами і було в ньому завжди гамірно, весело і привітно. А кожний, що проходив мимо чудової будівлі і приставав подивляти її красу – читав напис, що виведений великими золотими буквами, говорив:

"НЕ ТИ, НЕ Я, А МИ!"

Нижче напису, вже меншими буквами, виблискувалися у сонці цілі сотні імен тих, що за свої запрацьовані гроші купували цеголки для дови цього дому. У цьому будинку приміщені важливі та дуже корисні організації. Одна із них та, що у ній, наче у фабриці цегол, формувалися і випалювалися у вогні твердих, чудових законів не десятки, але сотні чи тисячі, але мільйони молодих дівчаток і хлопців. Усі вони відвідували щоденно свій дорогий будинок, не лише його золотий напис, але й вірили, вірили сильно, що великі діла робимо ні ТИ, ні Я, А МИ.

х х х

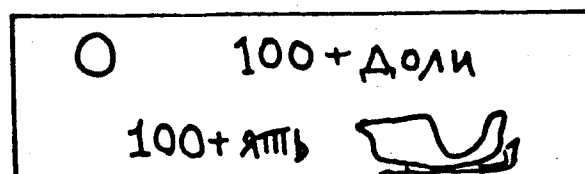
А Вам напевно цікаво, що сталося із самотньою цеглинкою, що так, як і інші, любила своє місто і свій край і хотіла теж бути корисною та дати їм навіть більше яду всі інші.

То ж скажу вам. Вона розсипалася від дощу і сонця, лежачи на фабричному подвір'ї і ніхто ніколи більше не знав і не згадав про неї.

Пл. сен. Ольга Козак

*Лекція 10*

Розгадайте ?



Відповідь - Коло стодоли стоять санки

РАННЯ МОЛИТВА НА НОВАЦЬКОМУ ТАБОРІ

В новацтві збірки на відкриття й закриття дня відбуваються в колі. Сестрички і булава табору також входять в цей круг. У колі, всі новачки почувують себе частиною табору - цілості і всі себе бачать. Машти також є включені в колі, щоби ми не дивилися поза колом коли вивішуємо прапори.

Росві тримають тотеми і якщо є, знамена. Також, вони роблять збірку по величині перед кімнатою. Коли всі є, новачки ідуть лавою в своє місце в колі. Не треба бігти на збірку, але збірка не повинна тривати довше як 5 хв. поки всі є на місці. Переважно збірка може бути за 3-4 хв. без бігання!

Бунчужна переводить молитву:

Бунчужна- 1/ Увага! Струнко! Новачки вирішити коло.

2/ На привіт сестричці комендантці "Готуйсь!"

Всі в таборі- "Готуйсь!"

Комендантка- "Готуйсь!"

Б.- Табір, до молитви.

Всі- Хрестяться три рази правильно.

"Сині дзвіночки"

Хрестяться три рази.

Б.- Табір, по молитві.

Струнко!

Хорунжі до піднесення прапорів виступіть.

На прапори глянь.

Новацька пісня /співається в час коли підносимо прапори/

Всі- "Ми діти українські"

Б.- Прямо глянь, спочинь

Хорунжі вступіть

Струнко, писар до відчитання наказу виступи

Писар- Пласт Організація Укр. Молоді

Пластова Станиця в \_\_\_\_\_

Окружний Табір УПН-ок в \_\_\_\_\_

Наказ ч. \_\_\_\_

Б.- Спочинь /писар читає наказ/

Струнко

П.- "Готуйсь!"

Дано дня \_\_\_\_\_ в \_\_\_\_\_

Підписали \_\_\_\_\_

/писар/

/комендант/

Б.- Спочинь

Писар вступи

Росві роїв, котрі одержали прапорці /чи іншу наго-  
роду/ чистоти і нічної тиші прошу виступити

К.- /передає їм нагороду та говорить так щоб всі чули/

Б.- /на кінець провадить табір на снідання/

### ВЕЧІРНЯ МОЛИТВА

Збірка є така сама як на ранній молитві.

Б.- Увага, новачки, струнко!

Вирівняти коло

Спочинь

Хорунжі до знесення прапорів виступіть.

Струнко, на прапори глянь, Новацька пісня

Всі- /співають Новацьку пісню/

Б.- Прямо глянь, спочинь

Хорунжі вступиць.

Табір, до молитви

Всі- Хрестяться три рази

"Боже що дав нам цю днину

Хрестяться три рази

Б.- По молитві

Заповісти коли буде нічна тиша

К.- /Хвилина комендантки: Комендантка може сказати

коротке слово і повинна новачкам побажати на добраніч./

### РАМОВИЙ ПОРЯДОК ДНЯ

7:30	Вставання	2:00-3:45	Купіль
7:30-8:30	Руханка, миття, порядкування	3:45-4:00	Підготовка до підвечірку
8:30-8:45	Поїзд чистоти, перегляд	4:00-4:15	Підвечірок
8:45-9:00	Рання Молитва	4:15-5:30	Ланкові вмілости
9:00-9:45	Снідання	5:30-6:20	Спорт; гри і забави
9:45-10:00	Підготовка до росвих занять	6:20-6:30	Підготовка на вечерю
10:00-12:00	Росві заняття	6:30-7:15	Вечеря
12:00-12:30	Спів	7:15-7:45	Миття, підготовка на вогник
12:30-12:45	Підготовка до обіду	7:45-8:45	Вогник
12:45-1:30	Обід	8:45-9:00	Молитва
1:30-2:00	Пообідна тиша, /тихі заняття/, підготовка на купіль	9:00-9:30 9:30-7:30	Підготовка до сну Нічна тиша





На кожному таборі трапляються проблеми з дисципліною. Тому треба заздалегідь приготувати дисциплінарні засоби.

Новацтво треба трактувати як наших рівних. Авторитет виробляється тим, що ми маємо їм щось дати. Діти люблять порядок - без того нудяться. Вони хочуть мати дисциплінованого виховника. Виховник мусить кожночасно бути справедливий і консеквентний.

Тон в голосі виховника є важний. Треба говорити спокійно, не кричати. Дуже важним є допильнувати, щоб це що було сказано було виконане. Треба перевірити чи доручення виконано і в який спосіб.

Якнайменше уживати свистка. Коли уживаємо щоразу, то свисток тратить ефективність.

Кари уживати помірковано. Фізичних кар взагалі не добре застосовувати. Щоб утримати контроль, можна вживати різні способи як наприклад:

а/ Як всі розгукані, кричать - дати їм зорганізовано кричати: віднеси руку - всі кричать, спусти руку - всі перестають.

б/ підчас зайнят'я посадити новака/чку на десять кроків від себе, але мати його/її на очах.

в/ відібрати певне чистиків

г/ відібрати приемність купання, прогульки, вогника, теренової гри, тощо.

Деякі новаки/чки думають, що вульгарність це геройство. Треба не допустити до ситуації де інші думають, що це геройство або щось смішного. Треба так поступати, щоб новацтво знало, що це не є смішне. Пояснити, що це є небажана мова і що провід табору цього не буде толерувати. Винести консеквенції, якщо новак/чка далі невідповідно поводить ся чи говорить.

Дисципліна на таборі дуже важна. Якщо нема дисципліни то не буде порядку, а це значить, що провід табору не зможе переводити запланованої програми. Без дисципліни навіть найкраща програма не матиме шансів на успіх.

ДИСЦИПЛІНА І НАЙСТАРШИЙ РІЙ

Дуже часто якщо в таборі є якісь проблеми з дисципліною звичайно це з найстаршим роєм. Щоб цю проблему уникнути треба зрозуміти психологію і почування дітей такого віку. Вони вже мають 11 літ або майже 12 і їм здається, що вони вже дуже дорослі і не люблять коли сестрички до них ставляться як до маленьких дітей. По більшій часті ці новаки/чки вже може четвертий або ш'ятий раз на новацькім таборі. Їм вже це все не цікаве, нудне і виглядає дуже дитяче. Вони вже воліли б бути на юнацькім таборі і чекають на той день коли перейдуть до УШО.

Отже щоб вони не нудились треба для них виготовити дуже цікаву і різноманітну програму, щоб вони той табір ніколи не забули. Хоч ми знаєм, що вони ще не такі дорослі треба дати їм відчуття, що ми їм довіряєм і кладемо на них

деякі більші відповідальності як на інших новаків/чок. Ми повинні їх трохи відрізнити від других тому, що вони найстарші.

Дуже важне щоб такий рій мав сестричку чи братчика, що вміє підійти до дітей того віку і їх зацікавити. Не всі сестрички і братчики надаються до провадження найстаршого роя. Деякі зміють краще адисциплінувати молодших, а деякі старших. Особистість братчика чи сестрички дуже важлива.

Подар кілька сугестій, що можна робити з найстаршим роєм на таборі.

1. Рій може мати свої цілоденну прогульку.
2. Кожна новачка чи новак в рой можуть мати свої одну функцію через цілий табір, нпр. хронікар, фотограф, маляр, бібліотекар і т.д.
3. Кожна новачка чи новак можуть опікуватися кимсь з наймолодшого роя.
4. Рій може провадити одним вогником.
5. Рій може мати свій вогник одного вечора.
6. Рій може одного разу зварити собі обід чи вечерю.
7. Рій повинен таборувати під настром.
8. Рій може приготувати ляльковий театр для ренти новацтва в таборі.
9. Новацькі зміюсті повинні бути вже трюмки тяжчі.
10. Можна взяти найстарший рій на двоиденну прогульку /виряд слід доставити на місце нічлігу/.
11. Останній табір мусить бути заверненням новакування.



### НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ У ТАБОРІ /уривки/

Вкоротці зарюються новацькі табори від дитвори і серед цього рухливого дитячого гурту знайдетея ВИ - НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ і ВИХОВНИЦІ. Яка ВАША РОЛЯ в тому дитячому гурті?

Відповідь є ясна, - її так добре окреслює назва "сестричка-Братчик".

Багато дітей прибуде до табору п е р ш и й раз. Розлука з домом, нове осередовище а в ньому новий спосіб життя, - це все дуже впливає на зміну настроїв дітей. Одні радітимуть зі зміни, інші, навпаки, їм буде тяжко звикнути зразу до таборового життя. І ось перед ВАМИ - НОВАЦЬКІ СЕСТРИЧКИ й БРАТЧИКИ почесне і відповідальне завдання створити для ваших вихованків атмосферу тепла, братерської любови. Ви маєте заступити їм на цей час перебування в таборі батьків, а в виховній програмі дати їм це, за чим вони в дитинстві тужать і чого шукають.

БРАТЧИКИ й СЕСТРИЧКИ мусять старатися скріпити у тих дітей релегійні й національні почування, забавами, грами, вправами, купілью, практичними зайняттями, навчити їх пошани для старших, послуху провідників, доброго співжиття з товаришками і т.п.

ВИХОВНИКИ, що хочуть навчати других, а особливо дітей, МУСЯТЬ в першу чергу САМІ БУТИ БЕЗ ЗАКИДУ, не в теорії, не в словах, але НА ДІЛІ, в кожному ПОСТУПОВАННІ в цілому ЩОДІЯНОМУ ЖИТТІ.

Візьмім під розвагу один тільки пересічний таборовий день та перейдім всі типові заняття виховників з новачатами, щоб мати уявлення, які це обов'язки:

1/ Виховник стає скоріше бодай на 10 хвилин перед новацтвом.

2/ На знак загального вставання виховник будить свій рій, /без зайвого галасу, крику/, вдягає руханковий стрій та разом зі своїм роєм йде на ранній прорух - усміхнений, бадьорий, веселий.

3/ Виховник йде разом з роєм до вмивальні /потока/, повчає як митися /помагає сам молодшим/ і як вдержувати особисту чистоту. Він показує як треба дбати про прибори до миття /мокрі рушники, купелеві строї, тощо; запобігає загубленню речей і привчає як їх треба класти чи вішати все в одному місці.

4/ Виховник дбає про естетичний вигляд так свій, як і членів свого рою.

5/ При провірці особистої чистоти є деззастережено справедливий.

6/ Виховник повчає і помагає при порядкуванні особистих речей своїх вихованків у шатрі чи кімнаті та довкіллі, помагає в стеленні ліжка молодшим, упорядкуванні наплечників - валізок.

7/ Виховник стоїть на збірці разом зі своїм роєм, на ранній і вечірній молитвах він спільно з дітьми молиться.

8/ Виховник йде разом зі своїм роєм на снідання. Він дбає про правильне сидження, добру поведінку при столі. Він дбає, щоб його рій не був голодний, щоб діти з'їдали всі страви, щоб не переїдалися солодошами, що їх отримують з дому, або купують безпосередньо перед обідом-вечерою і т.п. Він провіряє чи діти мають апетит, чи їм смакує страва й повідомляє коменданта про це.

9/ Виховник є все з роєм, йде з ним на заняття розві, гніздові. Він обсервує і нотує всі характерні прояви своїх вихованців позитивні й негативні й старається допомогти й поправити всі недотягнення.

10/ Виховник бере участь у всіх грах і забавах, старається бути для своїх новачат найкращим другом - опікуном - оборонцем.

11/ Виховник є разом зі своїм роєм під час пообідньої тиші.

12/ Виховник спить разом зі своїм роєм в тому ж шатрі чи кімнаті.

13/ Виховник трактує всіх своїх вихованців однаково. Він ніколи не керується якимись симпатіями, знайомством, спорідненням чи впливами. У відношенні до дітей виховник є СПРАВЕДЛИВИЙ, ніколи не є ШОРСТКИЙ.

14/ У відношенні до відвідуючих табор /батьків молоді, гостей/ виховник є чемний, услужний, якщо вони його питають про це він радо поділить зі своїми заввагами про свою працю з виховниками.

15/ У відношенні до своїх співтоваришів /братчиків-сестричок/ виховник є все добрим товаришем, охочий допомогти кожному, що тільки його допомогти потребує.

Пл.сен. Е. Гойдиш  
В.О.Р.ч.22ст.6



ПЛЕКАННЯ УКР. МОВИ

Хоч новачкам легше по-англійському говорити треба створити таке довкілля де укр. мова є "нормальним" явищем. На таборі є змога створити маленький "клаптик України", бо нема чи не повинно бути іншомовних впливів. В цьому роля сестрички й цілого проводу надзвичайно важлива. Всі виховниці мусять, між собою говорити тільки по-українському. Теж мусять новачкам пригадувати про мову, часом поправляти їх та свідомо плекати українську мову. Коли бракує слів - треба запитатися. Новачки повинні читати по-українському, але давайте їм короткі речі /"Готуйсь" чи інші журнали/. Заохочувати тих, що добре читають, читати оповідання та книжечки.

Як плекати укр. мову на таборі?

Наприклад-

на стійці- стійкові мають записувати все що бачать чують, і т.п.

Словники

Конкурси- дати дітям змогу говорити, оповідати, жартувати і писати.

Хрестиківки

Спів

Мовні гри

Казки перед сном

Слова на день - вивішуємо на таблиці оголошень

Ребуси

Ще раз пригадуємо, новацтво бере приклад від сестричок.

Говорім між собою українською мовою, щоб дати новацтву добрий приклад.

## НОВАЦТВО В ПРИРОДІ

Нема Пласту без природи - життя в природі це спосіб життя пластунів. Новацтво повинно мати багато занять серед природи, особливо на таборах. Зайняття серед природи і таборування дають новакам і новачкам змогу:

1. обсервувати й пізнати довкілля
2. навчитися самодисципліни
3. пізнати Бога

- Через:
1. Обсервацію - новацтво всіми зміслами переживас і вчиться, що це природа;
    - це що знають з книжок, можуть побачити в природі.
  2. Самодисципліну - новак чи новачка це маленька клітина у великому світі
    - відповідальність за збереження, плекання і дальший розвій природи лежить на плечах кожного.
  3. Пізнання Бога - природа це письмо Боже на землі
    - всі змісли нам говорять про красу та доброту Бога.
    - новак чи новачка мають змогу послухати лісу, понюхати

## ПРАВИЛА ЖИТТЯ В ЛІСІ

Щоб пояснити правила життя в лісі, треба створити таємничу атмосферу / таємницю лісів /. Хто знає всі таємниці лісів може легко жити в лісі.

### ТАЄМНИЦЯ ЛІСІВ:

1. Сам не входи в ліс
2. Ліс, лісом залиши - в такому стані, як знайшов
3. Сокирою і ножем не грайся
4. В лісі задержуй тишу
5. Вогнем не бався, бо він нищить.

Ці правила треба новацтво навчити на пам'ять. Стоячи в колі з ними ці правила повторяти неначе чари, або створити з того відповідну гру.

ст.пл. Марта Максимець

## ВИБІР НАЗВИ І ХРЕЩЕННЯ ТАБОРУ

Вибір назви і хрещення табору повинні бути своєрідною подією для учасників табору. У виборі повинні брати участь усі таборовики. Назву треба вибрати та охрестити табір на святковім вогнику вже у перших двох днях таборування.

Назву табору підбирають заздалегідь комендант/ка з братчиками, чи сестричками відповідно до програми табору і тоді на вогнику, при допомозі розповіді дають змогу новацтву заплановену назву вибрати. Новаків і новачок треба "заворожити" так, щоб усі на назву погодилися!

Або, назву табору пропонують самі новачки. Кожний рік пропонує назву у формі точки на вогнику: шаради, пісні, розповіді, скечі. Коли всі рої відбули свої точки при вогнику, братчик чи сестричка переводить вибір назви - якими оплесками.

Саме хрещення відбувається урочисто і його повинен перевести комендант чи комендантка словами: " Хай зведемо ми від цієї хвилини " \_\_\_\_\_ ", а також з відповідним церемоніялом.

Можна вибрати хресних батьків, іти з процесією і кропилом кропити будинки, шатра, місце вогника до слів " Хай наш табір називається " \_\_\_\_\_ ".

сест. Одарка



## ЩО РОБИТИ

### У ТАБОРІ З НОВАЦТВОМ ПІДЧАС НЕПОГОДИ?

Мабуть найбільше небажаний у таборах є дощ. Чи це табір під шатрами, чи в будинку, дощ приносить дуже багато клопотів. З приводу дощу переривається запланована програма, відкладається прогульки, ватри, купіль. Діти з цього невдоволені і нудьгують сидючи в кімнатах чи в шатрах, а виховникам приходиться доказувати чудес, щоби дітей якось заняти.

В погідний час діти були б заняті спортовими грами, в непогоду можна б це замінити грою в шашки, доміно, - але жодний табір не має звичайно стільки коплетів гор, щоби стало для всіх.

Ото ж братчики мусять заняти новаків чимось цікавим, щоби діти навіть в непогоду не нудилися. Є багато різних занять, що надаються саме на дощевий час, тобто тоді, коли діти мусять бути в шатрах чи в кімнатах.

Перейдемо в загальному можливі заняття для дітей у часі дощу.

**МОДЕЛЮВАННЯ:** Потрібно п л я с т е л і н и /глини для моделювання 3 - 4 фунти на один рій новаків.

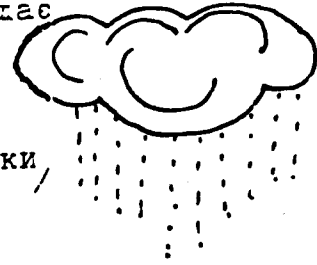
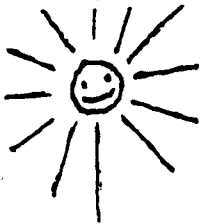
Моделювання це дуже цікаве заняття для дітей, що люблять виробляти з плястеліни різні моделі, предметі, особи, звірята, тощо. Кожна дитина може щось сама зробити, а коли немає уяви тоді можна піддати думку, ввазати на предмет до копіювання. Опієля можна провести рід змагу й краці роботи показати на виставці. Щоб предмети задержали бажану форму /плястеліна, коли розтопиться є м'яка і дуже гнучка/ уживаємо патичків, з яких робимо скелет бажаного предмету або тими патичками підтримуємо моделі предметів. Одначе для моделювання треба виділити відповідче місце, де діти працюватимуть і воно мусить бути застелене папером. Плястиліна є різної краски що фарбує руки, треба звертати увагу на одєжу, столи тощо. Тому треба звернути увагу, щоби після закінчення моделювання діти дбайливо помили руки милом..

**РИСУВАННЯ:** Потрібно паперу до рисування, олівців з ралітками. Всі діти дуже люблять рисувати. Тих, що цього не вміють треба навчити відрисовувати. Навчити новаків рисувати старанно. Рисунок не має бути закінчений на протязі кількох хвилин, його треба довго рисувати, щоби був гарний.

**МАЛЮВАННЯ:** Потрібно кольорових крейдок, кольорових олівців /якщо це водні олівці чи фарби - то треба пензлика/, водні фарби та кілька готових розведдних фарб у шкляних слоїчках.

Найкращі є кольорові кредки для дітей різного віку. Але і при малюванні дітям треба давати вказівки. Передусім навчити як уживати крейдок, бо вони є крихкі, не можна їх натискати, вони є товсті і часто одна краска не хоче малювати - покривати другою. Кольорові

олівці є дорожчі від крейдок, вони добрі для старших дітей, ними теж краще рисувати предмети й особи. Є також т.зв. водні олівці: спочатку найперше малюється олівцем, а опісля вогким пензликом потягається по мальованім і рисунок виглядає наче мальований фарбами. При тому треба звертати увагу, щоб краски не зливалися бо пропаде весь ефект.



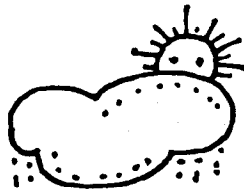
Правдиві водні фарби надаються тільки для старших дітей і то тільки таких, що мають окреме зацікавлення для малювання фарбами. Малювання вимагає багато часу, терпеливості й місця, а це не все маємо на таборі.

Є один цікавий і легкий спосіб малювання — це малювання і з т л о м. Для цього вживаємо крейдок. Без олівцями тільки самими крейдками рисуємо рисунок і накладаємо багато крейдки так, щоб папір не пересвічував. Коли рисунок нарисований тоді широким пензлем замальовуємо цілий рисунок готовою фарбою — може бути чорна, зелена або якась інша, вибрана краска — при чому малюємо згори вділ і тільки раз потягаємо пензлем по папері, другий раз вже не поправляємо. Фарба замалює папір, а те що було рисоване крейдками залишиться непомальоване, бо крейдки є товсті /масні/ і до них водна фарба не чіпається. Отже ми будемо мати наш рисунок в красках на однаковому тлі. Краски часто д'стають чорні крапки і це ще більше краси надасть нашому рисунку. Коли фарба висохне тоді маємо готові малюнки. Якщо ми це переведемо в кімнату, мусимо вважати на фарбу і малюючи підкладаємо папір на стіл.

**ВИТИНАНКИ з ПАПЕРУ:** Потрібного звичайного паперу, по можності різних красок, та скільки ножиць скільки новаків у рою.

Беремо квадратний кусок паперу і складаємо його в четверо, /як на Рис.1./ Відтак складаємо ще раз в двоє, /Рис.2/. Тоді рисуємо, беручи до уваги, що точка А є в середині паперу і витинаємо, /Рис.3/. Взір на рисунку три є складніший, але ми можемо робити зовсім прості взори. Після цього, коли розложили олівцем витинаємо/. Наша витинанка буде тим разом квадратовою. Одначе, якщо ми перед витинанням проведемо лінію між точками Б і В, то наша витинанка буде восьмикутною. Якщо лінія між Б і В буде вигнута вгору то наша витинанка буде округла. Новакам не потрібно рисувати взорів, тільки витяти одну витинанку на показ і вони самі будуть придумувати оригінальні взори. Витинанками можемо опісля прикрашувати кімнати, шатра, стіни, але тоді витинанка мусить бути вирівнана /найкраще поставити її в книжку або під валізу/ і для більшого ефекту підкласти під витинанку кольоровий папір.

**ЗАГАДКИ — РЕБУСИ — ХРЕСТИКІВКИ:** Потрібно давних чисел дитячих журналиків: ГОТУЙСЬ, МІЙ ПРИЯТЕЛЬ, ЮНІ ДРУЗІ, ВЕСЕЛКА та інші джерела дитячих загадок.



Новацька вмілість:

ПРИЯТЕЛЬ/КА ПТАХІВ

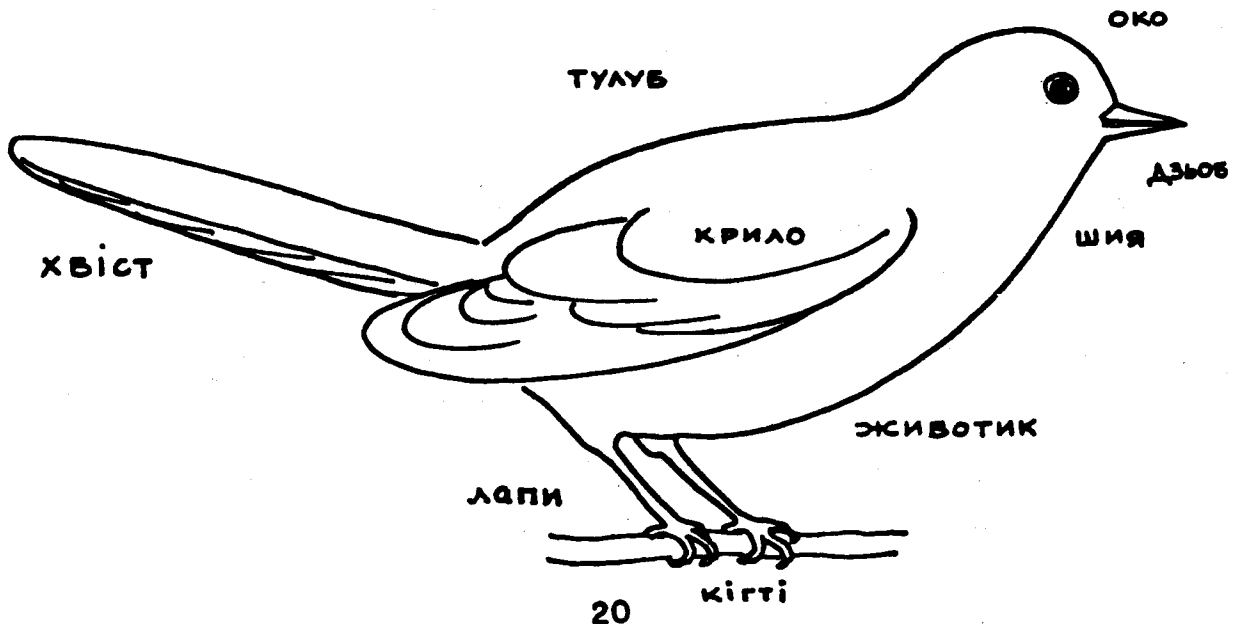
Мета: Зацікавлення птахами та пізнання їх.

Підготовка: Самостійна або збірна

Вимоги:



1. Збудує кормилку для пташок і утримує її.
2. Спостерігає за життям однієї, довільно вибраної пташки: вирощення молодих, відживлення, звичаї тощо.
3. Збере колекцію малюнків пташок або збере колекцію пер пташок.
4. Назве 10 найбільш розповсюджених у своїй країні пташок і розкаже, які вони мають звичаї, як гніздяться, як співають і чим живляться.
5. Назве й розкаже про 10 птахів України /горобці, дятлі, зозулі, ворони, шпаки, бузьки, соловейки, жайворонки, синички, ластівки/.
6. Пізнає по голосі 3 довільно вибрані пташки і наслідує їх голоси.
7. Розкаже, як і з якого матеріалу пташки будують свої гнізда.
8. Розкаже про переліт птахів.
9. Прочитає й розкаже три оповідання про пташок.
10. Пояснить своєму рові, що треба робити, щоби бути приятелем птахів.



## СХОДИНИ ч.1

Тема: точки ч. 3,4,6- Птахи на оселі, місцеві птахи

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь"  
- перевірка присутності
- 10 хв. 2. Розмова- зацікавлення птахами та пізнання їх  
-вимоги вмілості, відзначка  
-яких птахів знаєте? домашні, дикі?  
-які птахи живуть на оселі?  
-чому новачка повинна бути приятелькою? як можна бути приятелькою?
- 10 хв. 3. Гра- "Чий це голос?" - Сестричка має на ленті або наслідус, а новачки вгадують голос горобця, качки, вільшанки, ворони і пугача.
- 20 хв. 4. Прогулянка-Обстеження або шукання пташок біля табору: горобців, вільшанок, ворон, мев, і т.д. Сестричка заздалегіть повинна підшукати відповідні місця, н.пр. мев над озером, гніздо з малятами, ворони при дорозі тощо.
- 15 хв. 5. Альбом пташок- Приготовити спеціальні папки або зошити де кожна новачка зможе писати, вліплювати та рисувати. "Сенс проєкт" зошити на це добре надаряться. Записати які птахи бачили, а які тільки чули. Нарисувати одну пташку, яку бачили і підписати.
- 10 хв. 6. Гра- "Пташка кличе пташку" - Кожна новачка вибирає назву птаха. Всі стають в коло, а одна новачка посередині з м'ячем. Та новачка підкидає м'яч у гору і кличе "Горобець кличе вільшанку!". Вільшанка мусить зловити м'яч і стати на місце горобця. Горобець стає в коло і т.д.
- 5 хв. 7. Пісня- "На весні"
- 5 хв. 8. Закриття- нов. клич "Готуйсь"



### ЛЕТІВ ГОРОБЧИК

Летів горобчик:

Жив-жив, жив!

--А де ж мені сісти?

--На печі.

--А що ж мені їсти?

--Калачі.

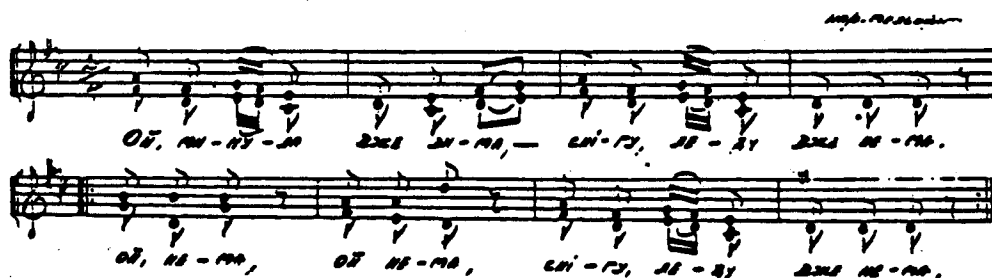
--Гам!

## СХОДИНИ ч. 2

Тема: Познайомлення з місцевими птахами - точки ч. 4,6.

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь"  
- перевірка присутності
- 5 хв. 2. Розповідь- "Ворона і лисиця"
- 5 хв. 3. Гра- Ворона і лисиця - грати так як "Котик і млинка" або лапанки.
- 15 хв. 4. Розмова- Показати ілюстрації ворони, дятля, вільшанки, пугача/сови, горобця, шпака і розказати про них.
- 10 хв. 5. Альбом- Роздати новачкам рисунки до кольорування і підписання на сходинах. Вліпити до зошита.
- 10 хв. 6. Гра- /рухлива/ Новачки сідають по-турецьке в двох рядах. Кожна пара має ту саму назву птаха. Сестричка викликає птахів по черзі. Викликані бігають до цілі, або скачуть і вертають до сидячої пози. Хто скоріше дістає точку.
- 10 хв. 7. Гра- Сестричка має на картках назви різних птах і показує новачкам як наслідувати їхні голоси. Тоді кожна новачка вибирає картку з беретки - сама відчитує назву і новачки мусять відгадати який то птах.
- 5 хв. 8. Пісня- "На весні"
- 5 хв. 9. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

## НА ВЕСНІ



Ой минала вже зима,  
Снігу, леду вже нема.  
Ой нема, ой нема,  
Снігу, леду вже нема.

Дугою півні вже півітуть,  
Вівці траву вже пасуть.  
Вже пасуть, вже пасуть,  
Вівці траву вже пасуть.

Вже вернули журавлі,  
Солов'ї ті малі.  
Ой малі, ой малі,  
Солов'ї ті малі.

Пісню весня співаймо,  
Весну гоцу вітаймо.  
Вітаймо, вітаймо,  
Весну гоцу вітаймо.





Літаючи по дворах, Ворона шматок ковбаски добула, -- хоч кажуть, що вона дурна роззява, а до крадіжки здатная була.

От узяла та й полетіла, щоб недалечко, у ярку, на самоті поснідати до смаку: усе було, ще ковбаси не їла.

-- Спасибі, -- думає, -- розумним головам, що в світі потрудились, усячину робить навчилися. Поміж людьми, як кажуть, добре й нам: щонебудь можна роздобути.

Не встигла Ворона носом ткнути, аж і Лисичка тут стоїть і жалібно квилить:

-- Голубко-кумонько! Тебе я ждала-ждала, аж плакала, як виглядала, щоб голосочок твій почути, хоч на хвилиночку про горенько забути. Ти, може, серденько, того й не знаєш, як гарно, любо як співаєш! І соловейко так не втне... Розваж хоч трішечка мене!

Прийшлося роззявитись дурному горлу: -- Кра! Кра!

А ковбаса додолу, Лисичка -- хап -- та й у куші мершій, -- віддячила кумі своїй!

Прокракала роззява, огляділась -- нема куми і снідання нема...

-- А щоб ти, -- каже, -- подавилась!... Лукавая кума!



## ПТАШКА МАЛЕНЬКА

--Пташко маленька!  
Де твоя ненька?  
--На маківці сиділа.

Дрібен мачок дзібала.  
--Дзюб-дзюб, дзюбанець!  
Ходи, пташко, утанець!



## Розмова про пташок

### ВОРОНИ

- є чорні
- каже кра-кра; це є паскудний звук, але коли вони зливаються то роблять гарні звуки
- яечка є зелено-сині з бронзовими крапочками
- гнізда є з патицків приляжені травою, збудовані на деревах
- їдять зернятка, комашки й овочі

### ДЯТЕЛІ

- мають червону голову, білий животик і чорно-сині плечі
- мають пазурі які тримають їх до дерев а їхні сильні хвостики підтримають їх
- роблять гнізда високо в деревах у дуплі
- їдять мурашки, хробачки і дикі овочі
- стукають дерево їхніми дзьобами і язиком витягають мурашок

### ВІЛЬШАНКИ

- часто їх видно, навіть видиться деяких підчас зими
- чоловічі вільшанки мають дуже темні голови, а всі мають помаренчеві, червоні животики
- на кінці хвостика видно білі крапочки
- гніздяться в подвір'ях де є багато дерев, в садах, і в лісах
- гніздо вони роблять з болота, трави, шнурку та патицків
- яечка є зелено-сині і переважно знаходиться 3 до 5 яєць на раз в гнізді
- їдять жуки, мурашки, павуки та хробаки

### ПУГАЧІ/СОВИ -/Рогатий/

- бронзовий з двома гребінцями над очами
- каже гу-гу
- спить вдень а вночі лапають звірят, так як миші
- можуть зловити вивірок тільки уживаючи свої змісли слуху
- тому що очі обидва на переді можуть дивитися на одну річ обидвома очами, не так як більшість птахів які мають очі на двох боках голови
- гнізда в дуплах

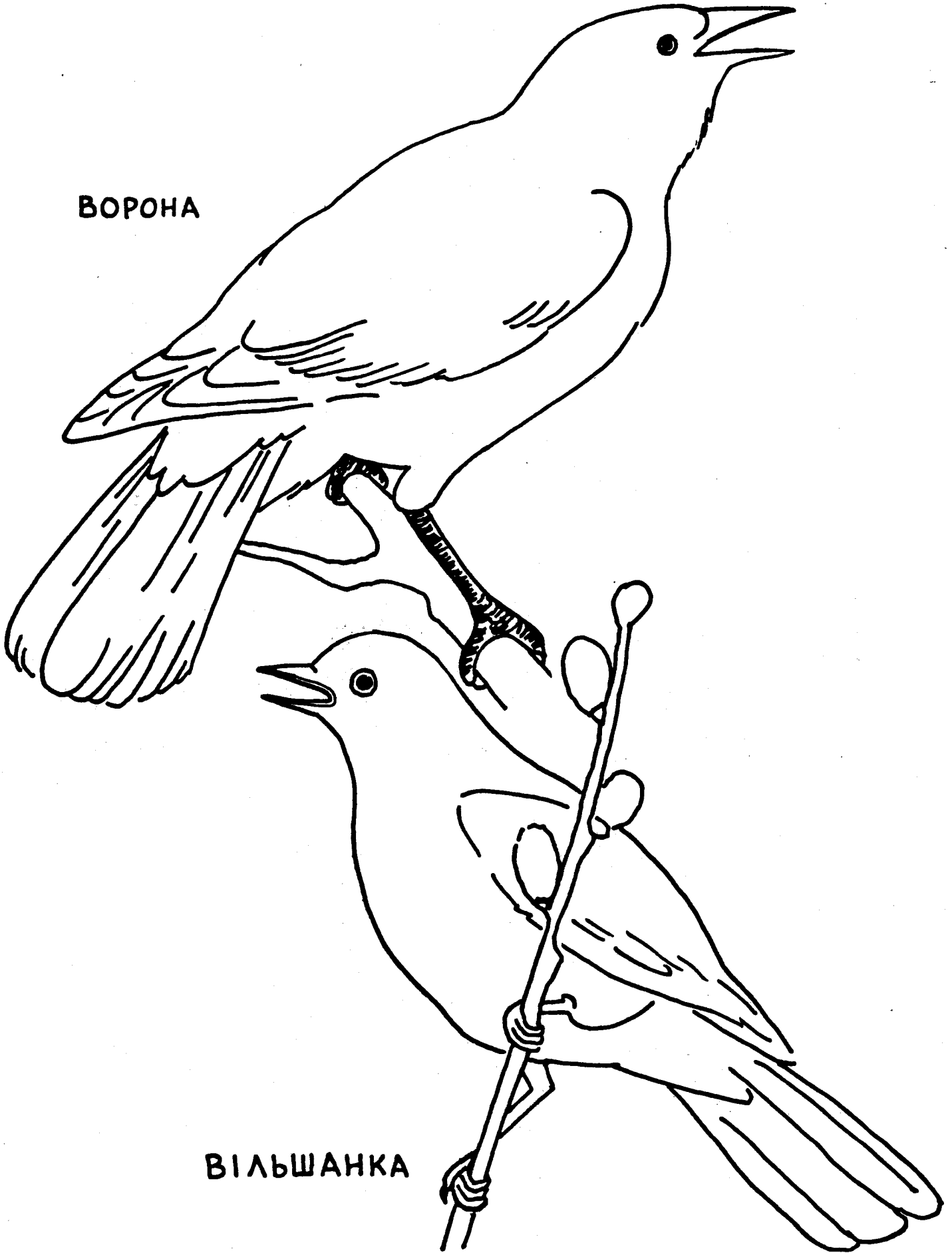
### ГОРОБЦІ

- їх найбільше є в світі
- є агресивні й всюди дають собі раду
- їдять зернятка і тому вони можуть перебувати в зимних країнах через зиму де тоді нема хробаків
- мають бронзові і білі пасочки на крилах
- головка є біла з чорним пасочком і червоною горою

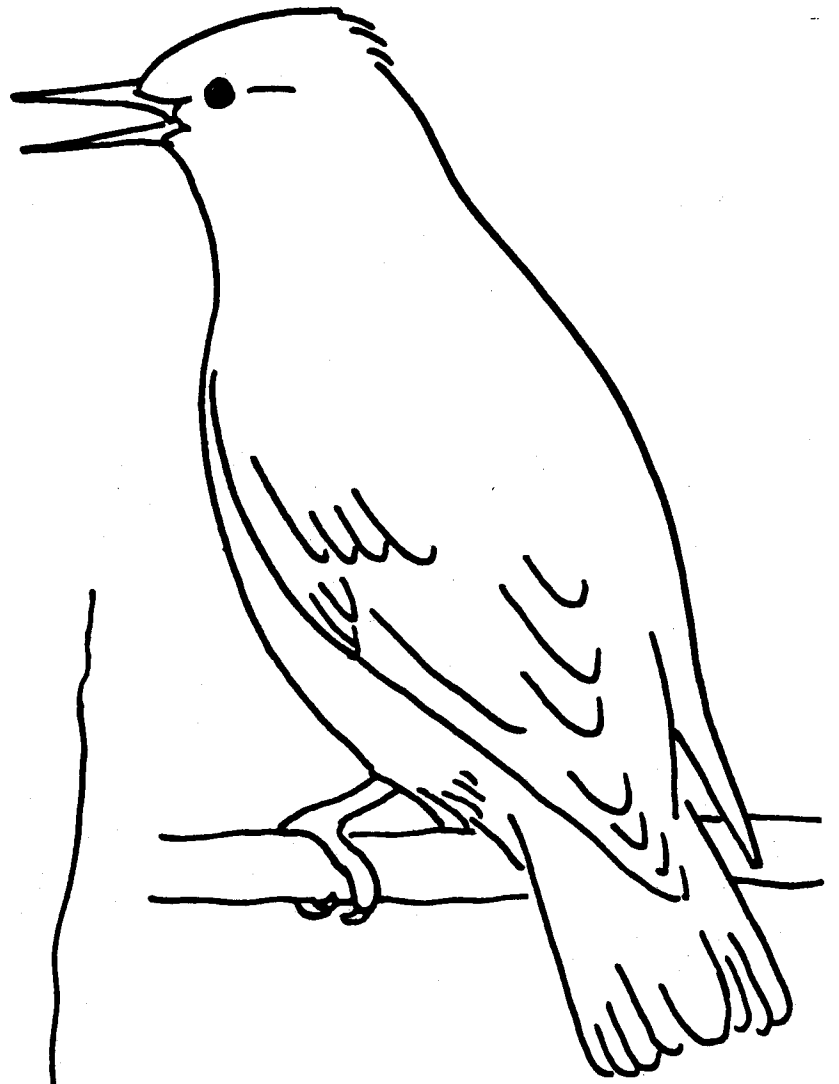
### ШПАКИ

- чорні але коли сонце світиться на їхне пір'я то видно різні чудові кольори
- яечка є сині
- будують гнізда з трави, патицків, в деревах а часом в старих будинках
- їдять комашки, зернятка з пшениці і овочі
- можуть наслідувати голосів інших птах

БОРОНА



ВІЛЬШАНКА



ШПАК

ДЯТЕЛЬ

Дятель дуже цікава птаха. Є їх дуже багато в наших лісах, як дятель звичайний, білоспинний, малий, червоноголовий та інші.

Всі дятелі мають довгий, клинуватий дзьоб. Дятелі зручно лазять по деревах і вишукують собі, вибиваючи з-під кори хробаків та інших комах.

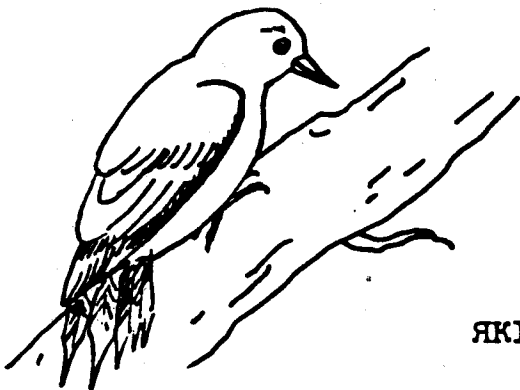
Як лише дятель зачує жука, або його личинку, що точить дерево, починає зразу добати кору, всуває під неї свій довгий і гнучкий язик і витягає жука з під кори. Деякі дятелі можуть язиком проколоти комаху і насадити її як на шпильку.

Всі дятелі приносять велику користь деревам і лісовій господарці. Дятелів називають лікарями дерев, бо лише вони можуть добувати й нищити комах, яких інші птахи не можуть бачити.

Про дятелів сxorонилося у нашому народі чимало вірувань, ще з преданих часів. Так наприклад оповідають люди що дятелі колись були людьми, але Бог наказав їм бути птахами і постійно воювати з комахами. Кажуть люди, що коли прислухатися до того що робиться в гнізді дятеля, то почуєте як дятель стогне, що у нього болить голова від вічного стукання. Звуки від ударів дятеля відмінюються залежно від сили удару такори. Ці різні звуки в давні часи пояснювали наче стогнання дятеля.

Про дятеля згадано в найдавніших українських літописах і вірували що дятелі віщують смерть. У галичині й на Східній Україні люди й тепер вірять, що як дятель стукає в стіни хати то має вистукати смерть.

Звичайно - це не є правдою. Дятелі є всі дуже цікаві, дуже гарні птахи, приносять користь і заслуговують на пошану й охорону.



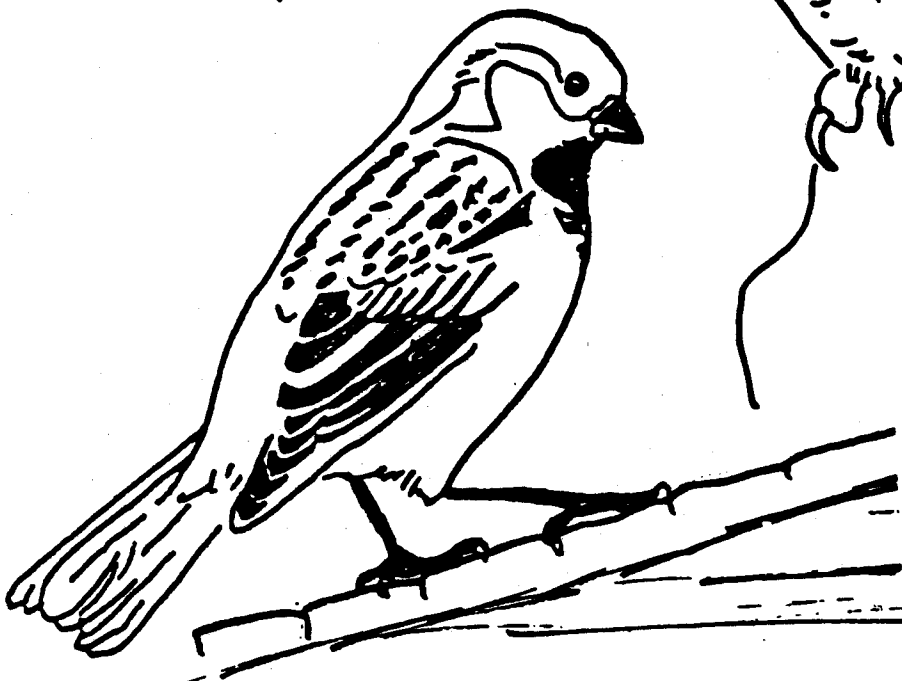
#### ЯКІ КОРИСТІ ПРИНОСЯТЬ ПТАХИ

Дуже тяжко перечислити які користи приносять людині різні пташки, що поїдають комах. На полях найбільше їх нищать ворони, круки та жайворони. На полях, в садах та городах велику користь приносять шпаки, жовта івга, навіть горобці, особливо весною і літом, коли мають малих діточок. Коло хати нашими помічниками є ластівки, серпокрильці та шурики. В лісах поїдає волохатих та інших гусеняць зозуля. Особливу прислугу виконує дятель.

СОБА



ГОРОБЕЦЬ



## СХОДИНИ ч. 3

Тема: Точки 3,4 - **Познайомлення з місцевими птахами.**

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь"  
- перевірка присутності
- 10 хв. 2. Розповідь- "Як людина пташкам пісню повернула" /треба показати як виглядають снігові подорожники або замінити кардиналом/
- 10 хв. 3. Гра- "Розпізнай голос пташки"
- 15 хв. 4. Розмова- про пташок: колібрі, білоголові орли, кардинали, сойки
- 10 хв. 5. Гра- /рухлива/ "Гуси, гуси" - Одна новачка є мамою а решта новачок є гусами. Мама кличе новачок до гнізда, бо орел, вибрана новачка є за горою. Гуси біжать до мами, але як орел їх зловить то вони є орлами також. Мама біжить на другу сторону коли гуси біжать до неї.
- 10 хв. 6. Альбом- Роздати рисунки колібрі, орла, і кардинала. Покольоровувати, підписати і вліпити в зошит.
- 10 хв. 7. Пісня- "Край лісу на полянці" і повторення "На весні"
- 5 хв. 8. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

### КРАЙ ЛІСУ НА ПОЛЯНЦІ

*Ждаю.*

Край лі-су на по-лян-ці, на сві-жо-му дуб-ку, ку-  
- є зо-ку-ла в ра-ці, ку-ку, ку-ку, ку-ку! Ку-ку, ку-  
-ку, у лі-сі в жи-зу, із да-ле-ка все чу-ти, ку-  
-ку, ку-ку, ку-ку.

1. Край лісу на полянці  
На свіжому дубку  
Кус зозуля зраїці  
Ку-ку-ку-ку-ку-ку.

2. Внизу біжить струмочок  
По жовтому піску  
І здалека все чути  
Ку-ку-ку-ку-ку-ку.

3. Червоні сунічки  
Я скіють на горбку  
І чути аж до ночі  
Ку-ку-ку-ку-ку-ку.

Приспів: Ку - ку, ку - ку,  
У лісі я живу,  
Іздалека все чути  
Ку-ку, ку-ку, ку-ку.

Ку - ку, ку - ку,  
У лісі я живу,  
Іздалека все чути  
Ку-ку, ку-ку, ку-ку.

Ку - ку, ку-ку,  
У лісі я живу,  
Іздалека все чути  
Ку-ку, ку-ку, ку-ку.

## ЯК ЛЮДИНА ПТАШКАМ ПІСНЮ ПОВЕРНУЛА

У затишному гніздечку жили маленькі пташки - снігові подорожники. Пташка-мати щодня літала по їжу, а пташенята сиділи в гніздечку і співали свою пісеньку. Тільки зійде сонечко, вони й починали співати:

Сонце, сонечко, землю зогрій,  
Щоб усе пташенят веселило  
І щоб пташка в гніздечко малечі своїй  
І личинок, і мошок носила.  
А-я-гу-на-ля-ля!..

Далеко чути цю пісеньку. Почув її крук. Підлетів до пташенят і каже:

- Добре ви співаєте! Ану, заспівайте ще разок та голосніше!

Заплющили пташенята очиці і заспівали щосили. Схопив тут крук пісеньку дзьобом, видер її у пташенят і полетів у своє гніздо на скелях.

Прилетів до себе й заспівав:

Сонце, сонечко, землю зогрій,  
Щоб всі миші із нір вибігали  
І щоб круки у гнізда малечі своїй  
Безперестану здобич тягали.  
А-я-гу-на-кра-кра! А-я-гу-накра-кра!..

Прилетіла пташка-мати до свого гніздечка. Бачить - малята-пташенята гірко плачуть.

- Чого це ви плачете, діточки? Хто вас образив? - питає вона.

Відповідають їй пташенята крізь сльози:

- Хитрий крук вихопив нашу пісеньку!

- Гай-гай, зажурилась пташка-мати, - а куди ж полетів той крук?

- Он у той бік, де скелі над морем.

- Не плачте, я покличу на допомогу людину з луком. Вона нашому горю зарадить.

Полетіла пташка до мисливця. Прилетіла, сіла коло землянки й дивиться на двері. Побачив її мисливець, вийшов і каже:

- Чого ти прилетіла до мене, пташечко - сніговий подорожнику?

- Добра людино, ти все можеш зробити. Допоможи нам. Крук у нас пісеньку відібрав!



Мисливець подумав і сказав:

- Гарна ваша пісенька. Я так любив її слухати щоранку. Покажи мені, куди полетів той крук.

- Онда на скелях його гніздо! - каже пташка.

Узяв мисливець лук із стрілами і пішов до скель. А вслід за ним полетіла і пташка. Підійшов мисливець до скелі, а крук сидить, за-  
жмурившись, і співає:

Сонце, сонечко, землю зогрій,  
Щоб всі миші із нір вибігали  
І щоб круки у гнізда малечі своїй  
Безперестану добич тягали.  
А-я-гу-на-кра-кра! А-я-гу-на-кра-кра!..

"Ось я тебе зараз провчу, старий крикуне", - подумав мисливець і став прицілюватися до крука. А крук нічого не бачить і не чує. Роз-  
зявив дзьоба, висолопив язика і співає. Пісенька так і крутиться на  
кінчику його язика.

Натягнув мисливець лук і пустив стрілу. Полетіла стріла і відір-  
вала пісеньку від крукового дзьоба разом з кінчиком язика. Почала пада-  
ти пісенька зі скелі в море, а пташка підхопила її на льоту і полеті-  
ла до гніздечка, до своїх пташенят.

Так і втратив крук пісню разом з кінчиком свого язика. З того часу  
й став зовсім безголосим: співати не вмів тільки кричати.

А пташки - снігові подорожники, як тільки вигляне вранішнє сонеч-  
ко, знову виспівують:

Сонце, сонечко, землю зогрій,  
Щоб усе пташенят веселило  
І щоб пташка в гніздечко малечі своїй  
І личинок, і мошок носила.  
А-я-гу-на-ля-ля! А-я-гу-на-ля-ля!..

Отак співають вони і згадують доброго мисливця, що повернув їм  
пісеньку.



ЧИ ЗНАЄШ ЩО ?

За літній період ластівка з'їдає до одного мільйона комарів.

## Розмова про пташок

### КОЛІБРИ

- найменші пташки
- чудово літають, навіть дозад
- мають довгі, тоненькі дзьоби і тому можуть легко їсти нектар з цвіт
- їдять також комашки
- гнізда будують з цвітів, павутинь та слини

### БІЛОГОЛОВІ ОРЛИ

- є великі птахи, бронзові з білими головами і хвостами
- дуже високо літають
- в них дуже добрий зір і тому можуть бачити свою їжу ще коли високо в небі
- їдять риби, миші і деякі птахи
- гнізда з паличок на скелях або високо в деревах близько річки

### КАРДИНАЛИ

- червоні з гребінчиком на голові і має чорну бороду і вуса
- дуже оригінальний птах
- їдять овочі, зернятка і комашки
- роблять гнізда в кущах з паличків, корінь і кори

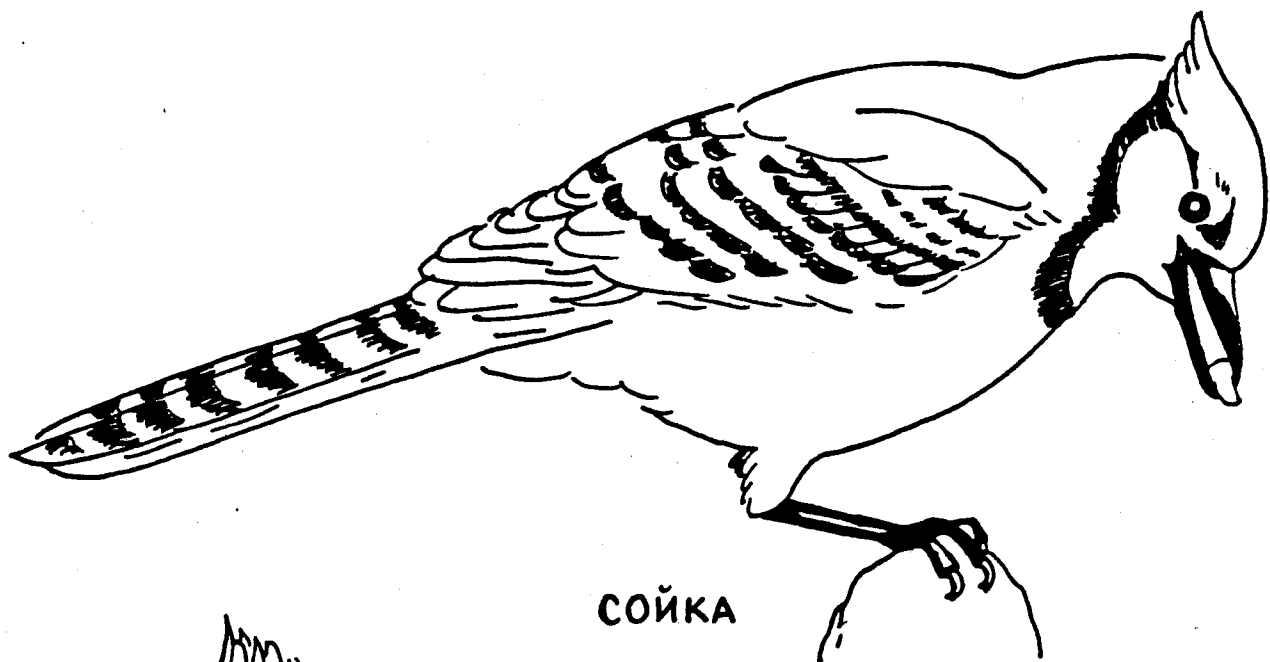
### СОЙКИ

- є чудова та кольорова пташка
- сойки не перелітають до теплих країн під час зими тому так як і кардиналів, сойків видно в зимі
- дуже сварливі й агресивні тому можна часом бачити як вони борються з іншими пташками чи навіть вивірками за їжу
- їх видно в лісах, в селах та в містах
- їдять жолудь, горіхи й часом яйця та малі пташки
- гнізда роблять з паличків а в середині кладуть траву й пір'я
- знаходиться 4 до 6 зелених яєць в гнізді
- дуже люблять блищачі предмети тому в їхніх гніздечках можна знайти речі як н.пр. сріблі гудзики, гроші, біжутерію, і т.д.

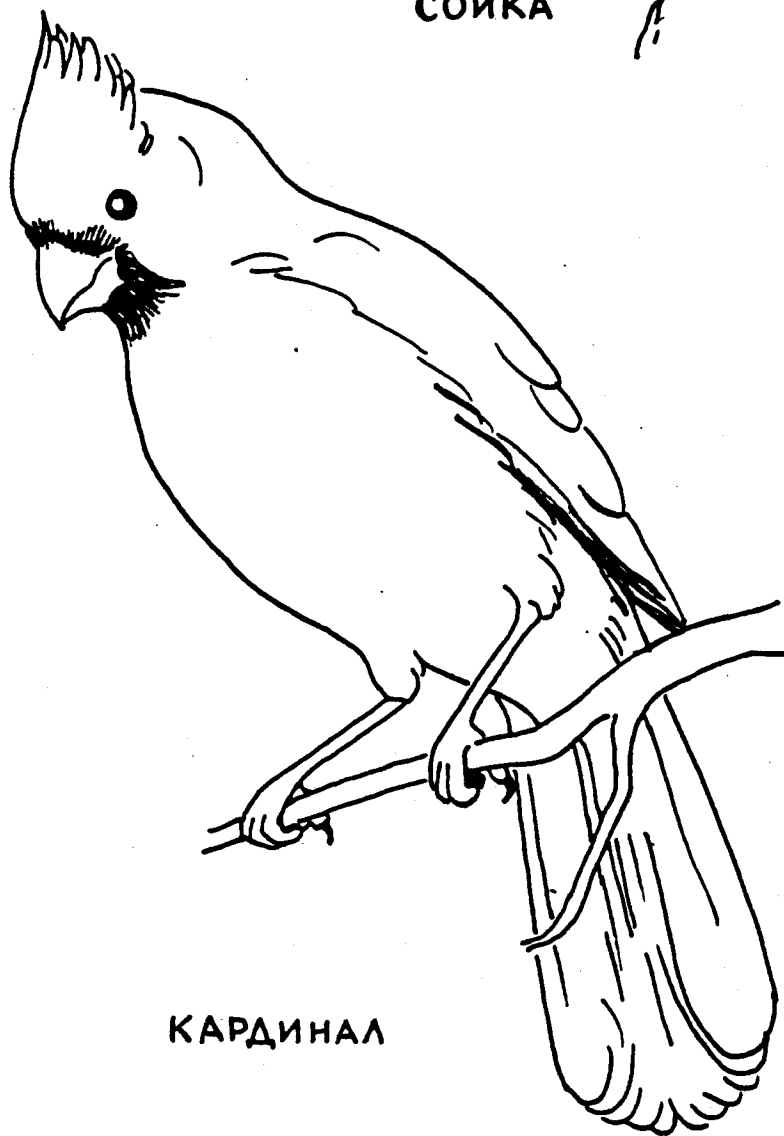
### ДЕ ШУКАТИ МАТЕРІЯЛІВ:

- Л. Українка - "Біда навчить", Н.Д., видання Книгоспілка
- Р. Завадович - "Сойка штукарка", Н.Д., Ю. Сірий
- М. Петрів - "Зозуля", Веселка ч.5, 1961р.
- Л. Персидська - "Зозуля", Веселка ч. 9, 1963р.

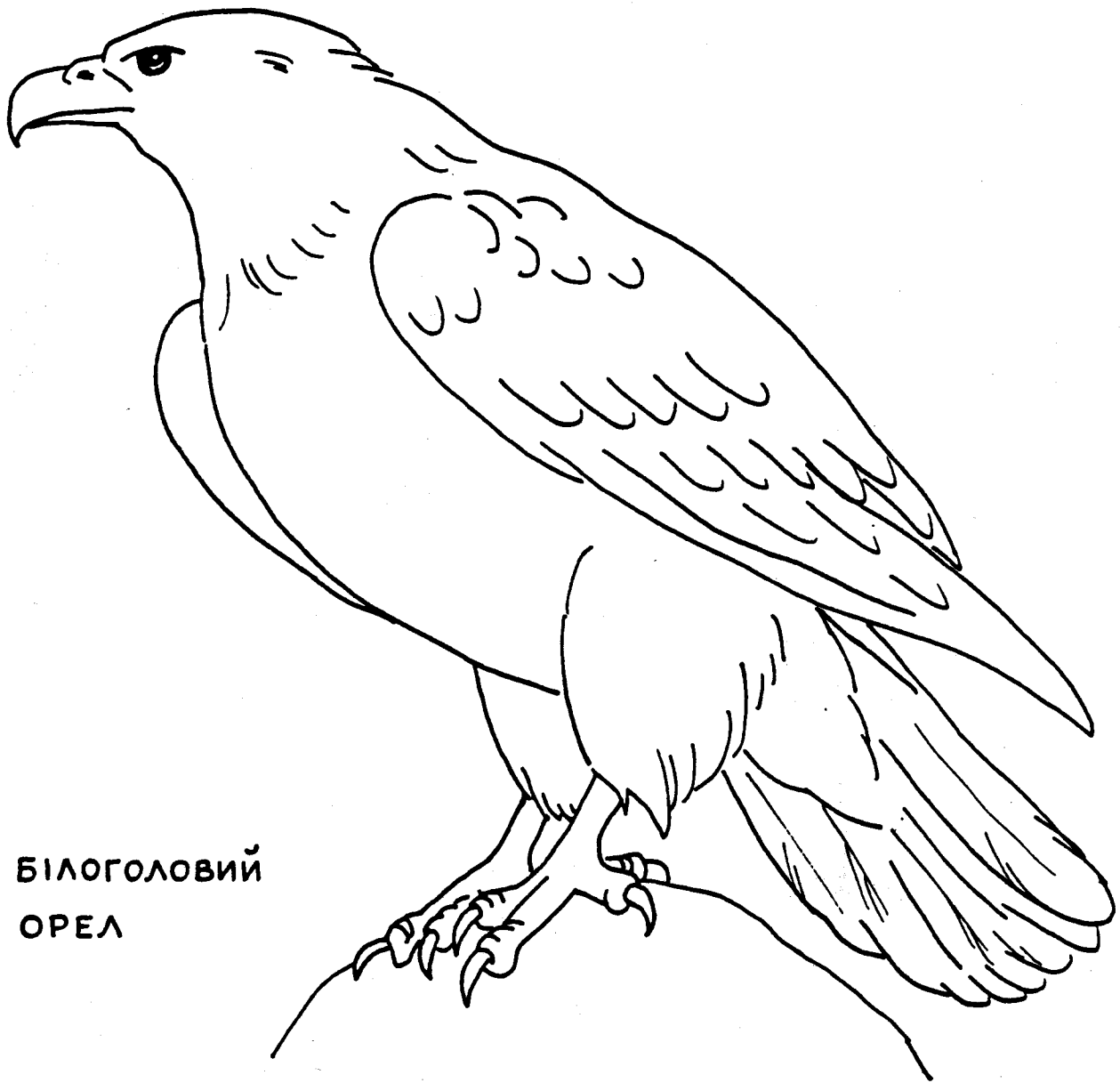
- Загадки про пташки "Веселка" ч. 9, 1963 р.
- Залеський - "Цікаве про птах України", Веселка ч.5, 1964р.
- Вуйко Квак - "Пташки вітають весну", Готуйсь ч.5, 1963 р.
- Дідусь Цуприк - "Ластівки", Готуйсь ч. 9. 1963 р.
- "Птахи летять", Готуйсь ч.11, 1956р.
- "Пташки з України", Готуйсь ч.9, 1957р.
- "Ластівки", Готуйсь ч.9, 1963р.
- "Готуйсєві пташки", Готуйсь ч. 5, 1964р.
- "Пригода Ластівки", Готуйсь ч. 12, 1967р.



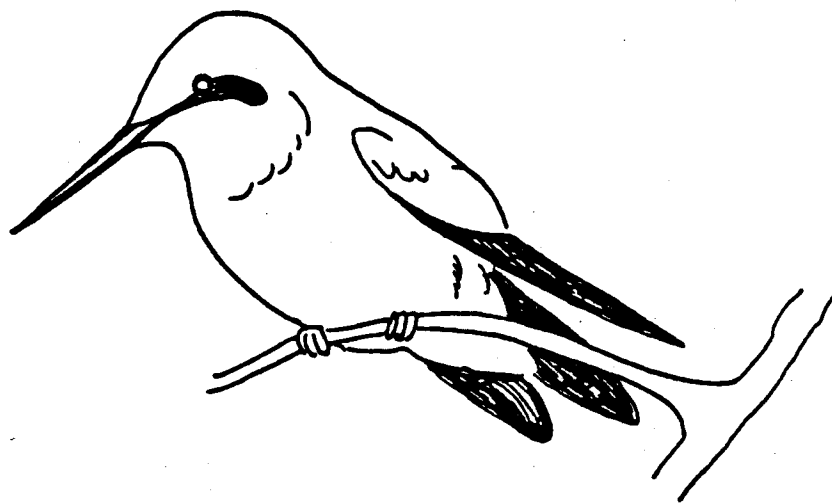
СОЙКА



КАРДИНАЛ



БІЛОГОЛОВИЙ  
ОРЕЛ



КОЛІБРИ

## СХОДИНИ ч. 4

Тема: Познайомлення з українськими птахами, точка ч.5.

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь" - перевірка присутності
- 10 хв. 2. Розповідь- "Суд лелек"
- 10 хв. 3. Гра- /рухлива/ "Бузько і жаби" /так як "Гуси, гуси"/
- 15 хв. 4. Розмова- про птахів на Україні: бузьків, синичок, і соловейків.
- 10 хв. 5. Альбом- Роздати рисунки або новачки самі рисують бузька. Інші роздати, покольорувати, підписати і зліпити в зошит.
- 5-10 хв. 6. Гра- Новачки мають імена птахів. Сестричка кидає балюнь і вони мають зловити перед тим, що він впаде на землю. Тоді вони оповідають про пташку якої назву вони собі вибрали.
- 10 хв. 7. Пісня- "Ластівочка" і повторити "Край лісу на полянці"
- 5 хв. 8. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

### ЛАСТІВОЧКА



*Vivo.*

Лас-ті-во-ч-ко. це-бе-ту-ю-ю. де ти від нас пі-шла.

чи за море- поза гори, чи в до-лі вті-ли-ла?

чи в до-лі вті-ли-ла?

Ластівочко, небатужко,  
Де ти від нас пішла,  
Чи за море, поза гори,  
Чи в воді зтопилася.

Полетіла я за море,  
Де сонце ясківе  
Де весь час м'яке літо,  
В гаї веселіве.

Ой, чи зернен, чи не зернен,  
Люба ластівочко,  
У своє сільне родинне,  
У своє гнізденко.

Ой, поверну я, поверну,  
Як сонце загіє,  
Як заграють бджілки, мушки,  
Гай зазеленіє.

## Суд лелек

Лелеки мають свої суди. Судять за зраду, непослух і кривди. Про одну помсту лелек оповідає очевидець М. Ждан так:

„Син місцевого діда, що стало перебував у місті і до батька приїздив лиш на відпочинок, не знати з якої причини, застрілив лелечиху. Усе село захвилювалось. Це ж бо небувалий випадок зробити таку кривду лелекам, що їх так шанують у нас на селі.

„Пан отець ходив до двора з докорами, селяни перестали вітатися з паннечем. Та все це не повернуло життя лелечисі.

„А бідний подруг з горя цілком змінився. Колись повний життя, він тепер збайдужів. Цілими годинами сумував коло гнізда, ніби роздумував над трагічною долею, що його так пагло і зовсім незаслужено постигла.

„Він наче б змалів, чи згорбився, його піря, колись чисте, рівне й блискуче, тепер віддулось і набрало брудної барви. За їжею він вилітав дуже рідко. Здавалось нам, що світ утратив для нього не тільки всі чарц, але й усю вартість.

„Приблизно за тиждень, коли наш самітник стояв, як завжди, біля гнізда в сумній задумі, появилася над стодолюю пара лелек. Вони кружляли короткий час над самітником, а далі кинулись на нього. Боротьба була коротка й нерівна. Самітник мусів залишити своє гніздо. Пара переможців зараз же того самого дня взялись до праці. Праці було не багато, бо гніздо було добре. Нові мешканці гнізда виявили себе працьовитою, енергійною і передусім — закоха-



ною парою. Незабаром лелечиха засіла з повагою на яйцях.

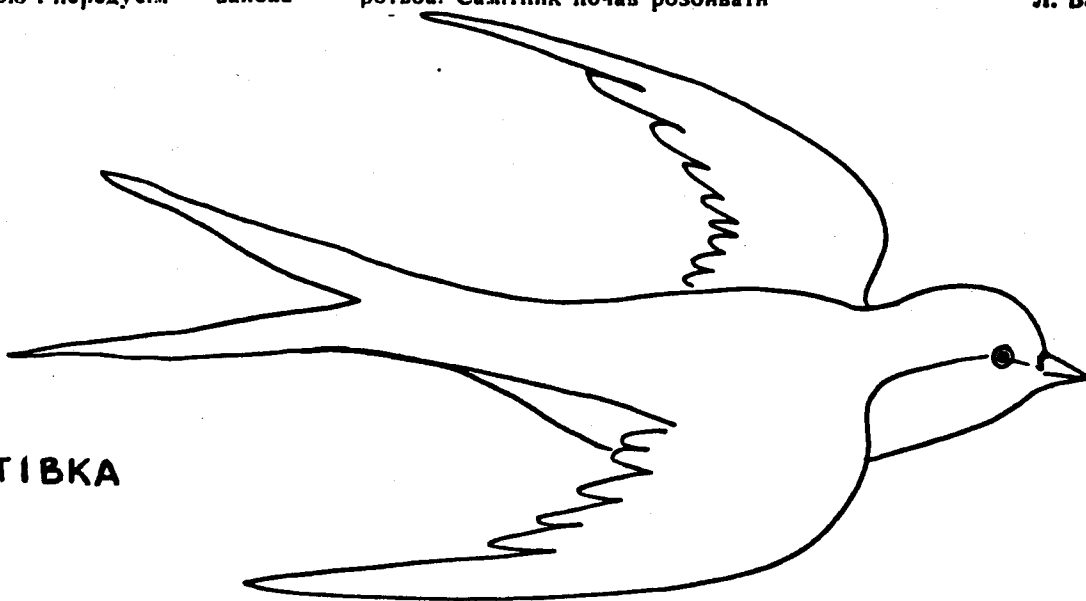
„Не минуло й трьох тижнів, як раптом над стодолюю з'явилась група лелек, що великими крилами описували щораз нижчі кола. Через 2-3 хвилини з групи лелек відокремився один і стрілою впав на гніздо. Це був той самий самітник. Він нічим не змінився. З несамовитою швидкістю чи, може, люттю кинувся він на лелечиху, що сиділа в гнізді. Закипіла боротьба. Самітник почав розбивати

яйця з такою силою, що декілька шкарлупин упало поза гніздо.

„Під час цієї розправи, лелеки, що з ними прилетів самітник, кружляли над стодолюю. Здавалось, що це є судді, які видали присуд і пильнують, щоб винуватці були справедливо покарані. Коли помста була виконана, всі вони і самітник відлетіли. Покарані сумно стояли над череп'ям яєць, ніби роздумуючи над розвіяними надіями“.

Л. Бачинський

ЛАСТІВКА



## Розмова про пташок на Україні

### БУЗЬКИ

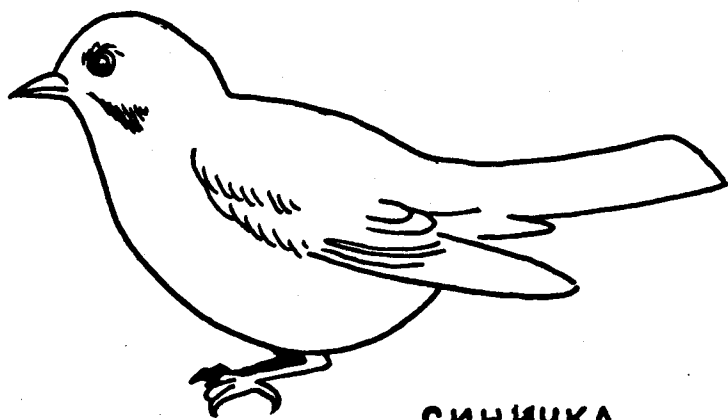
- мають довгі ноги, великі крила, довгі червоні дзьоби і білі крила
- будують гнізда на дахах, комнах і на деревах з патичків, паперу і гною.
- вони вертаються до того самого гнізда кожний рік
- люди вірили що бузьки приносять щастя і дітей

### СОЛОВЕЙКИ

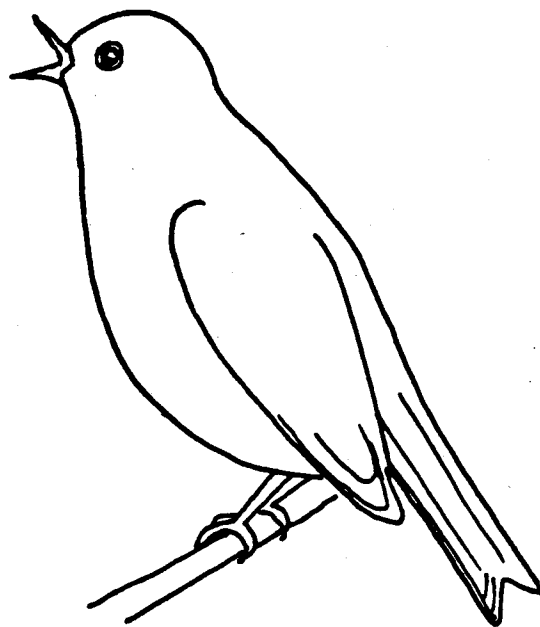
- є трошки більші від папужок /"баджіз"/
- є бронзові зверху, а біленькі підсподом
- є знані за їхні прекрасний спів вдень і вночі коли другі птахи вже сплять

### СИНІЧКИ

- є сиві з жовтим і білим на животиках
- мають гребінці на головах
- дуже часто сидять на гілках
- будують гніздечка з листя і моха в старих дятелів дуплів
- їдять комашки, а часом дикі овочі



СИНІЧКА



СОЛОВЕЙКО

## СХОДИНИ ч. 5

Тема: Будування кормилки і познайомлення з українськими пташками, точки ч. 1,5.

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь"  
- перевірка присутності
- 10-15 хв. 2. Розповідь- "Жайворонок" /легенда/ і сестричка розповідає про зозуль, жайворонків і ластівок
- 5 хв. 3. Альбом- Роздати рисунки зозулі і жайворонка.
- 5 хв. 4. Пісня- "Ластівочка" і повторення "На весні"
- 30 хв. 5. Майстрування- кормилки для пташок
- 5 хв. 6. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

### ЖАЙВОРОНОК

Це було давним-давно. Це було ще тоді, коли землю покривали густі ліси, великі озера та ріки. Трава росла тоді вища за людину на коні. Безліч звірят було по лісах і степах, а в повітрі літали великі птахи-хижаки. Але не співучі. Співучих птиць тоді ще не було. Людина вже мала присвоєного вола, знала дерев'яний плуг, вміла орати землю і сіяти зерно на хліб.

Була весна. Раннім ранком, заки ще сонце показалося над обрієм, вийшов плугатар у поле орати. Кругом, куди не глянь, тільки степ та степ. Гнітюча мовчанка налягла на нього, і навіть вітер нічим не ворухив. Повільно й тяжко ступав плугатар за плугом. Уже сонце геть підбилося вгору, а там стало котитись до заходу, а він усе ще орав та орав. Рясний піт виступив на його обличчі, коли спинився на хвилинку відпочити, і здавалось, що він так і застиг у німому мовчанні.

В той час здалека стала приближатись якась постать. Зразу тільки маленька цяточка показалася на обрії, а далі росла, росла, і вкінці перед плугатарем зупинився, увесь покритий пилом, якийсь незнаний мандрівник.

-Щастя Боже! - почувлось у тиші. Привітання, що його скрізь знають на нашій Батьківщині.

Та не відповів йому плугатар. У думках своїх не чув.

-Чому мовчиш? Чому додолу схилив ти свою голову, а на твоєму обличчі не видно усмішки? - лагідно й тихо запитав мандрівник.

Аж тоді плугатар стрепенувся. Поглянув на мандрівника, а усвідомивши собі його питання, с'їв в говорити.

Його журлива мова була наріканням на самотність у полі, на важку, глибоку тишу.

-Скажи, як мені не сумувати, коли тихо кругом, мов у домовині? - сказав він.

Мовчки вислухав мандрівник журливу мову плугатара, а коли цей скінчив, так само мовчки схилився до землі, підняв грудку чернозему й підкинув вгору.

І глянь! З грудки землі стрілою пурхнула під синє небо маленька сіра пташка, заливаючись щебетом-співом.



Здавалось, що сонце ясніше засяло над степом, що під подихом вітру, на привіт радісній, співучій пташці, заговорили-зашептали буйні степові трави.

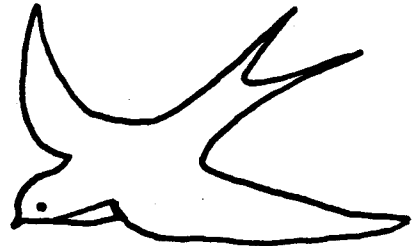
Обличчя плугатара розпогодилося. Усмішка, широка усмішка радості появилася на ньому, і він, неначе б спало з його плечей щось важке, що давило його немилосердно додолю, випрямився. Він уже не був самий. Тиша зникла. Поле заговорило співом дивної пташки.

І глянув плугатар у сторону дивного мандрівника, щоби подякувати йому за отаке диво, та мандрівника вже не було. Не видно було й на обрії кругом, там далеко, як зір сягає, хоч перед хвилиною стояв де тут, біля плугатара. Зник.

Чи знаєте, хто був тим мандрівником і як звалася та пташка?

Тим мандрівником був сам Господь Бог, а тою пташкою, першою співучою пташкою - був жайворонок.

### Розмова про пташок



#### ЖАЙВОРОНКИ

- мають жовті голови, чорне на шиях, чорне коло очях і на хвостах, а також ніби чорні роги
- їдять комашки і зернятка з трав
- живуть на берегах річок і на полях
- їдять ходячи
- роблять гнізда в землі приложені травою

#### ЛАСТІВКИ

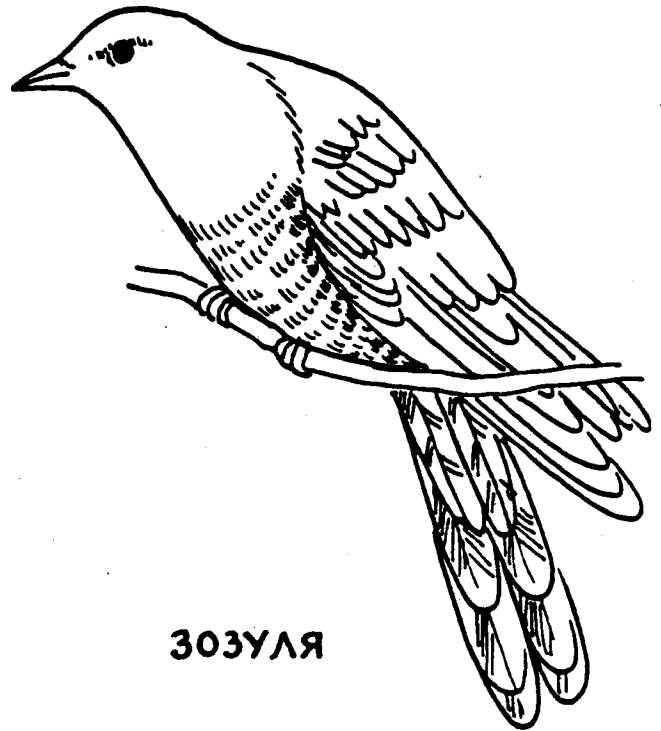
- видно тут підчас літа бо підчас зими мусять передітати до теплих країн
- мають оригінальні хвости з двома шпiцями
- гніздяться в печерах, в скелях та в стодолах
- гнізда роблять з болота, рослин та в середині кладуть пісок
- яєчка є білі з бронзовими крапочками і переважно знаходяться 3 до 6 яєць в гнізді

#### ЗОЗУЛІ

- є сиві з білими пасочками на животі
- кидає свої яєчка в чужі гнізда коли гніздо є непільноване і викидає одне з яєць цієї пташки котрої є гніздо
- яєчка є більші від тих яєць котрі вже в гнізді
- маленька зозуля викидає другі яєчка з гнізда і наставляє дубок щоби її годувати



ЖАЙВОРОНОК



ЗОЗУЛЯ

КОРМИЛКА З КАРТОНУ НА МОЛОКО

Що потрібно?

одного дво-літрового картону з молока  
ножиць  
шнурка

Як зробити?

1. - Картон треба вимити і розрізати на половину.  
Зробити дірки з обох кінців, пересилити шнурки.

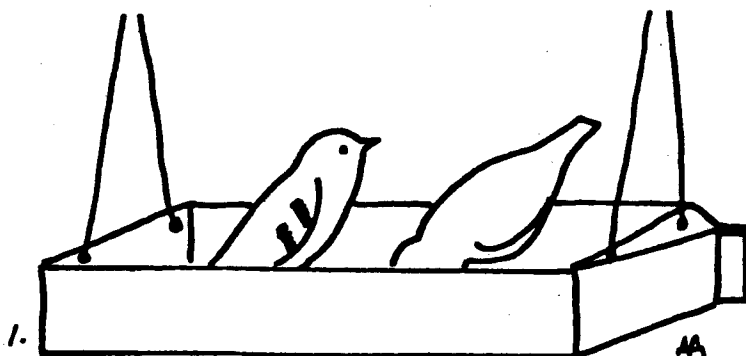
- Насипати зерна чи округлинок і повісити на дереві.

2. - Помити картон і зчіпити верх скоблком. Вирізати з долини отвір. Зробити з верху дірки і прив'язати шнурок.

- Насипати зерна чи округлинок і повісити на дереві.



2. Сестричка Одарка



1.

## СХОДИНИ ч. 6

Тема: Познайомлення новачок з гніздами, точка ч.7.

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь" - перевірка присутності
- 15 хв. 2. Розповідь- "Біда навчить"
- 10 хв. 3. Гра- "Гніздечко, гніздечко, яечко" /грати так як "Качка, качка, гуска/ і "Ластівки до гнізда"
- 15 хв. 4. Розмова- про гнізда
- 20 хв. 5. Прогулянка- Шукаємо гнізда. /Увага! Сестричка мусить наперед знайти сама./
- 10 хв. 6. Пісня- "Щиглик оженився"
- 5 хв. 7. Загадка
- 5 хв. 8. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

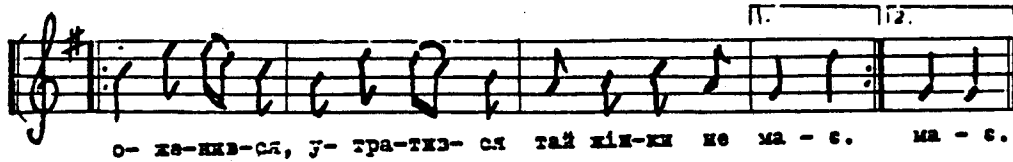
РОЗМОВА:

### Г Н І З Д А

- Чому птахи будують гнізда? /щоб там малі пташки могли безпечно і тепло виростати/
- З чого роблять пташки гнізда? /з прутиків, волосся, трави, глини, паперу, шматок, піря/
- Де пташки роблять гнізда? / на деревах, в кущах, на землі, в скелях, під дахами хат, на дахах, в стайнях, тощо /
- Деякі птахи не роблять гнізд. Які? Зозулі. Зозулі зносять свої яечка в чужих гніздах.
- Бузьки будують гнізда на дахах і все повертаються до того самого гнізда.
- Пташки, які родяться в гніздах на деревах не мають піря і не бачать. Пташки, які родяться в гніздах на землі можуть бігати і їсти. Вони більш розвинені, бо до них можуть скоріше дістатися їх вороги, як н.пр. коти.
- Запитатися чи новачки бачили будь-коли гніздо. Показати гніздечко, якщо можливо, або бодай образки різномірних гнізд.

Народна пісня:

"Шиглик оженився"



Шиглик оженився, шиглик утратився,  
Оженився, утратився — та й кішки не має. /2х/

Горобці-музики на той час підпили,  
А ворони, добрі жонки коровай місли. /2х/

Взяв собі синичку, горобця сестричку,  
Славку, златку, прегарку птичку. /2х/

А перепелчка хату замітає,  
Сидить сова за столом, скося поглядає. /2х/

А оред староста, в нього думка проста,  
Зайняв гуси із подвір'я та й на Дунай просто. /2х/

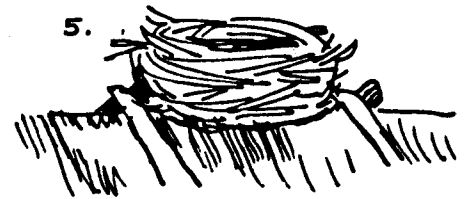
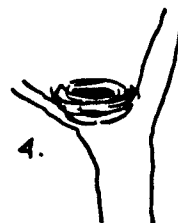
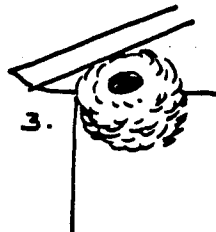
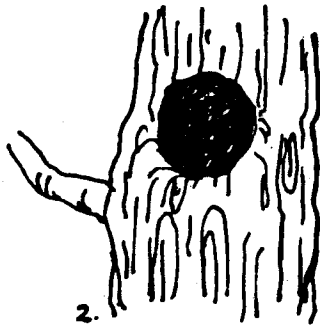
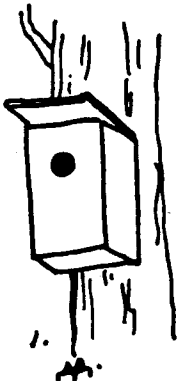
### ЗАГАДКИ

1/ Біле як сніг,  
Надує як міх,  
Лопатами ходить,  
А рогом їсть.  
/гуска/

2/ Уночі гуляє,  
А в день спочиває,  
Має круглі очі,  
Бачить серед ночі.  
/сова/

3/ Маленький хлопчик  
У сивій свитині  
По дворах стрибає,  
Крихти збирає.  
/горобець/

### ЧИЯ ЦЕ ХАТКА ?




1. ШПАКА
2. СОВИ
3. ЛАСТІВКИ
4. ВІЛЬШАНКИ
5. ЛЕЛІКИ

## СХОДИНИ ч. 7

Тема: Переліт птахів, точки ч. 8,10.

- 5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь" - перевірка присутності
- 10 хв. 2. Гра- Шаради, драматизація: а/ Новачка наслідус що робити щоб бути приятелькою птахів? ; б/Новачки вгадують, н.пр. не стріляти, не страшити, давати їсти і пити птахам - в зимку і в літі, збудувати їм кошилку, хатку.
- 10-15 хв. 3. Розповідь- Переліт птахів
- 5-10 хв. 4. Гра- "Пташки вилітають"
- 10 хв. 5. Пісня- "Циглик оженився" і повторення "Ластівочка"
- 5-10 хв. 6. Майстрування- Голуб з паперу
- 10 хв. 7. Гра- "Лет голубів" - уживаючи змайструваних голубів тоби бачити котрий полетить найдалше, найвише і т.п.
- 5 хв. 8. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"



### П Е Р Е Л І Т П Т А Х І В

Осіньніми ночами в небі чути пташині голоси. Це відбувається осінній переліт птахів. Брак харчів і тепла примушує їх летіти в теплі краї.

Менші пташки летять вночі. Вдень ці птахи відпочивають та здобувають харч.

Дикі качки і гуси, журавлі та деякі чайки летять вдень і вночі. Вони нечасто відпочивають на озерах і болотах.

Хижі птахи летять поодиноці і лише вдень.

Ластівки перед своєю подорожжю збираються тисячними зграями. Деякі птахи зимують з нами. Горобці і сороки зимом знаходять собі харч. А морозу ці птахи не бояться.

## Летять у вирій...

Івась багато спостерігає. Не оминула його уваги і подія відлету птах у вирій. Виструнченим ключем пролітали журавлі. Вони відлітали в теплі, південні країни. Дідусь сумно хитав головою, махаючи у такт помахів крил своїм крилатим улюбленцем. А Івасик не переставав допитуватись:

— А лелеки вже відлетіли?

— О, так, дитино! Вони вибираються від нас уже з кінцем серпня.

— Чому ж так швидко нас залишають? — допитувався.

Дідусь усміхнувся і почав:

— Перед ними далека, далека дорога. Лелеки відлітають аж до Південної Африки. Це буде 10 тисяч кілометрів.

— А зозулі також відлетіли вже? — продовжував розмову Івась. — Я ніколи ще не бачив як відлітають зозулі. Чи вони відлітають з лісів, садів і тому невидко.

— Зозулі відлітають одинцем і дуже високо. Тяжко їх запримітити. Ось

ластівки, лелеки, журавлі летять громадами, з великим криком покидають нашу землю ластівки, журавлі — сумовито ділився своїм знанням з Івасем дідусь.

— І як вони можуть так далеко літати кожного року. Чи вони не томляться. Розповідайте, дідусю, все, що знаєте про вирій і тих наших птах — просив далі хлопчик. А дідуся двічі просити не треба:

— Птахи відпочивають. За дня летять, а вночі відпочивають. Хоча така птаха як слуква летить уночі. Слукви зимують у південній Європі, або в північній Африці, там, де є тепліше, ніж у нас. Там осідають теж ластівки, коси, жайворонки, качки й журавлі. Деякі птахи при звичаєні до зими. Вони залишаються у нас зимувати.

— Ой бідні! — жалував Івась. — Що ж вони їдять?

— Треба їм помагати, опікуватись ними — повчав дідусь. Треба сипати їм зерно, кришки, а також будувати зимові гнізда-хатинки.

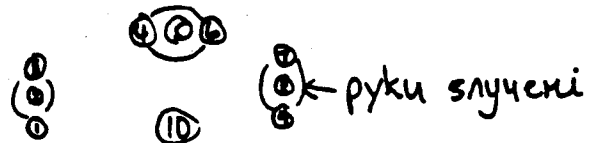


Гра:

Пташки вилітають

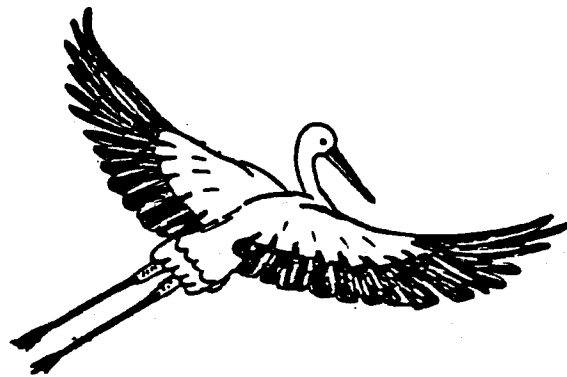
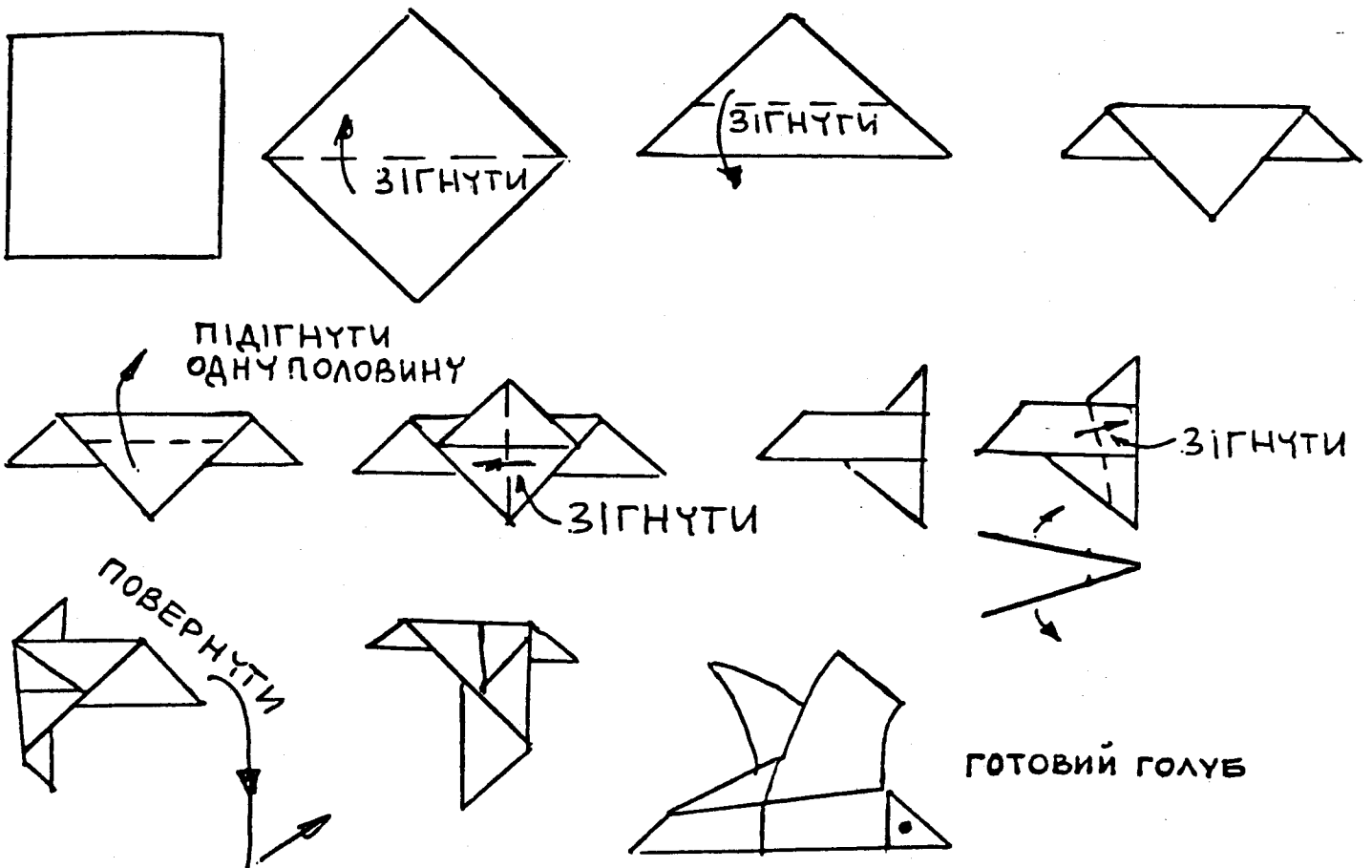
Новачки діляться на трое так щоб одна новачка була самок /можливо сестричка мусить брати участь в грі так, щоб так вийшов розрахунок/. Дві з кожних трьох лучать руки і творять "гніздо" а третя посередині є пташка. Та одна запасна кричить "Пташки вилітають!" і всі "пташки" виходять з свого гнізда і скоро біжать до другого. Та, що залишається без гнізда, вона тоді кричить "Пташки вилітають!". Повторяється це аж поки всі менш більше вже були "запасними пташками". Тоді ті які творили гніздечка мають чергу бути пташками.

Укладається гру ось так:



Якщо нема досить новачок можна творити гнізда іншим способом, а саме: новачка опирається до стіни і так творить гніздо.

## ГОЛУБ З ПАПЕРУ



ГРА:

### БЕЗПРИТУЛЬНИЙ ЛЕЛЕКА

Діти стають в коло. Довкола себе креслять гнізда. Одного лелеку лишають безпритульним. Підійде він до першого-ліпшого гнізда і - стриб туди. Далі обоє вискочать і на одній нозі намагаються якнайшвидше обстрибати довкруги всіх інших лелек. Один скаче ліворуч, другий - праворуч. Хто вернеться до вільного гнізда перший, лишається там за господаря. А хто спізнився, стрибає в інше гніздо і все починається спочатку.

## СХОДИНИ ч. 8

Мета: Закінчення вмілости "Приятелька птахів".

Тема: точки ч. 5,7,8

5 хв. 1. Відкриття- нов. кличем "Готуйсь"

10 хв. 2. Розповідь- "Соловейко"/нап. О. Данський/

45 хв. 3. ЗНАГ

Дві новачки зав'язують ноги разом і біжать до точки:

ч. 1- Написати 10 птахів з України.

ч. 2- Чому пташки будують гнізда? /Принести матеріали з яких можна збудувати гніздо./

ч. 3- Де зносять зозулі яйця? Чому пташки перелітають?

ч. 4- Назви 10 птахів які живуть в Канаді.

ч. 5- Заспівай пісню про ластівку..

ч. 6- Спаруй рисунок птахів з назвами.

5 хв. 4. Закриття- нов. кличем "Готуйсь"

### СОЛОВЕЙКО.

=====

По обіді в село прийшов невеликий більшовицький загін. Село було зруйноване. Попереду йшов лейтенант. Обличчя вояків були зморені, але лейтенант різким криком підганяв вояків. За селом, де шлях завертав до лісу, старшина подав команду спинитися. Він почав уважно розглядати місцевість у далековид.

Раптом тишу літнього дня порушило тьохкання соловейка. Вояки й сам лейтенант уважно прислухалися. І раптом зовсім близько від себе помітили хлопчика років тринадцять, що сидів на траві коло рівчака. Без шапки, в зеленій сорочці, він був мало помітний на зелені. Хлопець щось стругав, притиснувши до грудей шматок дерева.

- Ей, хлопча, - гукнув до нього лейтенант. - Ану, покажи!



Хлопчик вийняв з рота невеличку річ і, поглядаючи на ляйте - нанта веселими очима, подав її лейтенантові. Це був березовий свищик.

- Добре зроблено, малий! Добре! - покивав головою лейтенант.  
- Хто тебе навчив так свистіти?

- Я сам навчився... Я й по-зозулячому вмю кувати!

І хлопчик закував зозулею. Потім знов приклав свищика до губ і засвистав.

- Ти один у селі? - розпитував лейтенант, дивлячись у далеко-вид.  
- Як то один? Тут і горобців багато, і ворон... А соловейко - я один!

- Ех ти, обідранче, перебив його більшовик, - я питаю тебе, чи є тут люди?

- Е, людей з самого початку війни немає, - відказав хлопчик.  
- Як почалася стрілянина й село загорілося, всі давай кричати: "Звірі, звірі йдуть"... - і повтікали.

- А ти чому не втік?

- Хотів на звірів поглянути. Коли я був у місті, там показували за п'ятдесят копійок коняку, таку завбільшки, як теля.

- Придуркуватий! - сказав лейтенант, звертаючись до вояків.

- Ну, а шлях на Василівку знаєш?

- Як не знати? - відповів хлопчик. - Ми з дядьком Юхимом туди ходили біля млина рибу ловити. Щуки там які!!! Гусенят ковтають!

- Добре, веди. Як добре проведеш - дам тобі оце, - і ляйте - нант показав йому запальничку. - Як зведеш з дороги - голову тобі здійму із свищиком разом. Зрозумів?

Загін вирушив. Попереду, поруч із лейтенантом, ішов хлопчик. Він то співав соловейком, то кував зозулею, махав руками, зривав гілля, нагинався за шишками, підкидав їх ногами. І так був заіннятий тим усім, що, здається, не цікавився ні більшовицьким загоном, ні старшиною. Ліс усе густішав.

- А що у вас кажуть про тих... про повстанців? Чи є вони тут?  
- спитав лейтенант.

- Це гриби такі? Ні, не водяться. Є у нас тільки лисички, маслюки, рижики... - відповів хлопець.

Старшина тільки плюнув і вилаявся. Далі йшли мовчки.

=====

У лісі, поклавши рушниці під деревом, лежало кілька чоловіків. Часом вони стиха говорили кілька слів і обережно, розсуваючи гілля, дивилися в далечінь.

- Чуєте? - раптом спитав один, трохи підвівся, повернув голову в той бік, відкіля чути було пташиний спів. - Соловейко!

- Може, тобі почулося? - обізвався другий, а все ж таки витяг чотири гранати й поклав перед собою.

Тьохкання соловейка вже було добре чути. Вони лежали нерухомо, тільки пошепки рахували: один, два, три, чотири, п'ять...

- Тридцять два вояки, - нарахували вони, прислухаючись до пташиного співу. - Два скоробстріли з ними! - додали вони, почувши кування зозулі.

- Треба перевірити, - беручи автоматичну пістоль, - сказав один.

- Так от що, друзі, - швидко сказав сотенний командир. - Трохим і Степан пропустять їх наперед, а коли ми почнемо, то ви нам допоможете. Але не забудьте про соловейка, щоб йому щось погане не трапилося...

Через кілька хвилин за молодими деревами з'явився більшовицький загін. Соловейко свистів ще з більшим захопленням.

Більшовики вийшли на лісову галявину.

Раптом, ніби луна, почувся інший посвист з глибини лісової хащі. Хлопчик, що йшов скраєм, кинувся, мов перелякане зайченя, в глибокий ліс. Загрімилі постріли. Не встиг більшовицький лейтенант вхопитися за пістоль, як упав на стежку... За ним один по одному падали вояки-більшовики. Стогін і вигуки залунали в лісі...

-.-.-.-.-.-.-

Наступного дня на старому місці біля рівчака сидів хлопчик і щось стругав. Від часу до часу оглядався на шлях, ніби чогось чекав. З його уст злітала мелодія, яку не міг би відрізнити від співу соловейка навіть досвідчений птахолов.

За О. Данським



### СОЙКА

Сойка скаче,  
сойка грає,  
сойка всіх  
перекривляє.

А на сойчиній  
кофтині -  
смужки чорні,  
смужки сині.

Білі смужки  
на хвості,  
а руді -  
на животі.

П Л А С Т  
К У П О - Г П Б

УЛН - ОРЛИНИЙ КРУГ

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ  
ч. 61

----- ЖУРНАЛ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ  
----- ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 1982

Редакційна Колегія:

пл. сен. Христя Базилевич  
пл. сен. Дарія Даревич  
пл. сен. Таня Онисук  
пл. сен. Іван Франів  
Christine Bazylewycz  
45 Oakmount Rd. APT. 208  
Toronto, Ont., M6P. 2M4  
Canada

Адміністратор:

пл. сен. Денис Беднарський  
  
Mr. Denys Bednarsky  
35 Marsac Pl.  
Newark, N.J. 07106  
USA

З М І С Т

Лист редакційної колегії.....	1
Пластова одність і братерство - І. Франів.....	2
День співпраці і дружби - І. Павлів.....	4
Розповідь про цеголку - О. Козак.....	5
Рання молитва на новацькому таборі - М. Максимець.....	8
Вечірня молитва на новацькому таборі - М. Максимець.....	9
Рамовий порядок дня.....	9
Програма новацьких сходни.....	10
Програма новацького вогника.....	11
Дисципліна в новацтві - М. Максимець.....	12
Дисципліна і найстарший рій - Х. Базилевич.....	12
Новацькі виховники у таборі - С. Гойдин.....	13
Плекання української мови - М. Максимець.....	15
Новацтво в природі - М. Максимець.....	16
Вибір назви і хрещення табору - Д. Даревич.....	17
Що робити у таборі з новацтвом підчас непогоди - В.О.Р. -16.....	18
Вимоги до вмілості "Приятель/ка птахів" .....	20
Сходни ч.1 до 8 до вмілості "Приятель/ка Птахів".....	21

-----  
Тираж: 400 примірників - Ціна ціна цього числа 1.75 дол. + 0.50 пересилка

Виключно для внутрішнього вжитку в Пласті. - Всі права застережені.

V.O.R. - Journal for "Plast" Leaders of Children's Division"  
Published by Supreme Plast Executive